

ONTWERPBEGROTING 2018

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Strategische Meerjarenagenda 2016–2020.....	5
1.2 Uitvoeringsprogramma's 2018.....	6
1.3 Financieel kader.....	6
2. Mens & Samenleving	8
2.1 Uitvoeringsprogramma 2018 Mens & Samenleving.....	8
2.2 Begroting en dekking	14
2.3 Toelichting kosten	14
2.4 Uitvoeringsprogramma 2018 Jeugdhulp	16
2.5 Toelichting kosten	17
3. Leefomgeving & Milieu	18
3.1 Uitvoeringsprogramma 2018 Leefomgeving & Milieu	18
3.2 Begroting en dekking	21
3.3 Toelichting kosten	22
3.4 Kosten buiten de regiobegroting.....	25
4. Economie	26
4.1 Uitvoeringsprogramma 2018 Midpoint	27
4.2 Human Capital Agenda's	33
4.3 Externe Financiering	34
4.4 Acquisitie.....	35
4.5 Begroting en dekking	37
4.6 Toelichting kosten	37
4.7 Uitvoeringsprogramma 2018 Regio Hart van Brabant.....	39
4.8 Begroting en dekking	40
4.9 Toelichting kosten	40
4.10 Regionaal Economisch Actie Programma Midden-Brabant (REAP).....	41
4.11 Begroting en dekking	42
4.12 Toelichting kosten	42

5. Social Innovation	44
5.1 De Social Innovation Agenda van Midpoint.....	44
5.2 Begroting en dekking	47
5.3 Toelichting kosten	48
5.4 Social Innovation als bestuurlijke verankering in partnerregio's	49
6. Bedrijfsvoering	52
6.1 Midpoint.....	52
6.2 Begroting en dekking	53
6.3 Toelichting kosten	54
6.4 Regio Hart van Brabant	56
6.5 Begroting en dekking	57
6.6 Toelichting kosten	57
7. Paragrafen	62
7.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	62
7.2 Financiering.....	64
7.3 Bedrijfsvoering.....	64
8. Begroting en Financiering	66
8.1 Overzicht baten en lasten.....	67
8.2 Geprognosticeerde balans 2018 Regio Hart van Brabant.....	69
8.3 Reservepositie 2015–2021	70
8.4 Dekkingsgronden via inwonersbijdragen regiogemeenten (m.u.u. Thema Jeugdhulp).....	71
8.5 Dekkingsgronden via cofinanciering (m.u.u. Thema Jeugdhulp).....	72
8.6 Dekkingsgronden Thema Jeugdhulp	72
8.7 Saldi.....	74
8.8 BTW.....	74
8.9 Meerjarenoverzicht 2018–2021	75

1. Inleiding

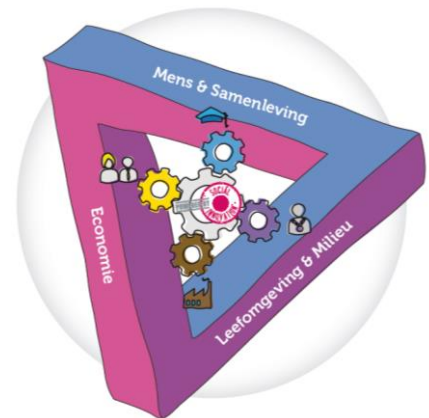
Voor u ligt de ontwerpbegroting 2018 voor Regio Hart van Brabant en Midpoint Brabant. Deze begroting biedt u inzicht in de voorziene kosten in 2018 op vier regionale uitvoeringsprogramma's: Mens & Samenleving, Leefomgeving & Milieu, Economie en Social Innovation. Zowel deze uitvoeringsprogramma's als de daaruit voortkomende begroting zijn opgesteld op basis van verkregen input uit de bestuurlijke portefeuillehouderoverleggen Regio Hart van Brabant en de stuurgroepen Midpoint. Aanscherping vond plaats in overleg met betrokken poho-coördinatoren, regionaal projectleiders en programmamanagers Midpoint. Het programmabureau voegde de paragraaf bedrijfsvoering toe. De ontwerpbegroting Regio Hart van Brabant ligt nu voor aan het algemeen bestuur Regio Hart van Brabant. De ontwerpbegroting Midpoint Brabant vindt u opgenomen ter onderbouwing van de voor Midpoint begrootte inwonersbijdrage. De uitvoeringsprogramma's 2018 en daarmee de begroting 2018 dragen stevig bij aan de realisatie van in de Strategische Meerjarenagenda 2016-2020 gestelde ambities. Na de uitvoeringsjaren 2016 en 2017, waarin alleen al in de publieke samenwerking Regio Hart van Brabant een vijftigtal regionale projecten draait, komen deze programma's nu goed op stoom.

1.1 Strategische Meerjarenagenda 2016–2020

In 2016 stelde regio Midden-Brabant gezamenlijk haar ambitieuze, regionale Strategische Meerjarenagenda (SMA) op. Op basis van het beantwoorden van de vragen “Wie zijn wij?”, “In welke regio opereren wij?”, “Hoe werken wij?” en “Waarom werken wij samen?” is daarin de missie van de regio geformuleerd. Deze missie is in het volgende statement samen te vatten:

“Onze regio heeft in 2020 groei gerealiseerd in economie, leefomgeving en maatschappij, in balans met elkaar. Daardoor ontstaat een weerbare samenleving met een excellent vestigings- en verblijfsklimaat voor bedrijven, bezoekers, burgers en studenten. Met digitalisering als hefboom, Social Innovation als onderscheidende werkwijze, en de proeftuin als voorkeursvorm voor projecten, realiseren we deze groei sneller en meer dan elders.”

Jaarlijks vertaalt onze regio de in de SMA vastgelegde ambities naar regionale uitvoeringsprogramma’s. Hierbij dragen wij er als regio zorg voor dat ontwikkelingen binnen de drie kapitalen Mens & Samenleving, Leefomgeving & Milieu en Economie elkaar per definitie versterken (People, Planet, Profit). Social Innovation draagt als werkwijze bij aan de ontwikkeling van nieuwe perspectieven, handelwijzen, diensten en producten. Maar ook aan nieuwe of versterkte samenwerking met en tussen ondernemers, onderwijs, maatschappelijke organisaties en inwoners. De proeftuin is in dit uitvoeringsprogramma de voorkeursvorm voor projecten. Hierdoor is ook de weg naar het projectresultaat toe op zichzelf innovatief en van meerwaarde, en past deze bij het coöperatieve, bottom-up en toegepast denken en werken dat onze regio kenmerkt.

1.2 Uitvoeringsprogramma's 2018

De Strategische Meerjarenagenda 2016 - 2020 vindt u dus voor het uitvoeringsjaar 2018 vertaald in vier uitvoeringsprogramma's. Per uitvoeringsprogramma zijn projecten en reguliere activiteiten geformuleerd. De programma's Mens & Samenleving en Leefomgeving & Milieu zijn voornamelijk belegd bij de samenwerkende gemeenten in Regio Hart van Brabant. Op het programma Economie ligt het zwaartepunt bij Midpoint als triple helix organisatie. Ook het uitvoeringsprogramma Social Innovation is primair belegd bij Midpoint. Deze scheiding lijkt helder, maar de verbinding tussen het publieke en de triple helix samenwerking ziet u op verschillende momenten terug. De meest in het oog springende is zit in de (mede)aansturing van de organisatie Midpoint door Regio Hart van Brabant als publiek mede-eigenaar. Hiertoe zijn bestuurders afgevaardigd in de stuurgroepen van Midpoint en in het algemeen bestuur van Midpoint. Daarnaast is het een publieke taak om te zorgen voor faciliterend beleid ten behoeve van triple helix opgaven, primair bij Midpoint belegd. Tot slot is het voor al het regionaal beleid, als ook voor de uitvoering van regionale projecten en activiteiten, van belang om de samenwerking met relevante (triple helix) actoren in de regio tot stand te brengen.

De regionale meerjarenstrategie beoogt groei op ieder van de drie 'kapitalen'. Altijd in samenhang met elkaar, we gaan voor duurzame groei. Die groei realiseren in 2018 heel concreet dankzij de door alle betrokkenen geschetste inzet op de vier uitvoeringsprogramma's. We werken aan deze uitvoeringsprogramma's in onderlinge (intergemeentelijke) samenwerking enerzijds en gelijktijdig in samenwerking met ondernemers, kennisinstellingen, overheid en maatschappelijke partners. Samen realiseren we economische, ruimtelijke én maatschappelijke meerwaarde.

1.3 Financieel kader

De ontwerpbegroting biedt de raden van de deelnemende gemeenten de mogelijkheid om een zienswijze te kunnen geven zoals bedoeld in de Wgr. Grofweg bevat deze de volgende informatie:

- Een overzicht van de lasten en baten per deelprogramma, waar mogelijk uitgesplitst naar specifieke activiteiten.
- Per deelprogramma wordt aangegeven welke kosten begroot zijn voor enerzijds Regio Hart van Brabant en anderzijds Midpoint Brabant.
- Een voorlopige deelbegroting jeugdhulp 2018, gebaseerd op de deelbegroting 2017.
- Een totaalbegroting Regio Hart van Brabant 2018 waaruit blijkt wat de omvang is van de te dekken lasten (exclusief jeugdhulp).
- De gemeentelijke bijdrage per inwoner, in 2018 te indexeren met 1,4 % o.b.v. CPB, en waarvan op basis van de reële uitvraag wordt voorgesteld deze voor zowel Regio Hart van Brabant als Midpoint Brabant taakstellend te verhogen met € 1,00 per inwoner (en voor gemeente Heusden met € 0,50 per inwoner).

2. Mens & Samenleving

De ambitie van onze regio op het deelprogramma Mens & Samenleving:

“De regio Hart van Brabant is in 2020 een weerbare samenleving: zorgzaam, inclusief en veilig. Iedereen kan zolang mogelijk zelfstandig wonen, naar vermogen deelnemen aan de maatschappij en het arbeidsproces, en jongeren kunnen veilig opgroeien en ontwikkelen. Dat betekent onder meer dat we optimale zorg, ondersteuning en jeugdhulp bieden en dat we een jeugdwerkloosheidsvrije zone nastreven. Om dat te bereiken laten we het eerder gehanteerde adagium ‘lokaal tenzij’ los en spreken we voortaan over ‘regionaal omdat’. Aan vluchtelingen en statushouders bieden we een effectieve en maatschappelijk verantwoorde opvang en begeleiding. De regio is de Nederlandse gidsregio als het gaat om neurologische aandoeningen. We hebben een koplopersrol op zorg, behandeling en begeleiding. Geëmancipeerde burgers zijn in mindere mate afhankelijk van de overheid, geven samen met stakeholders invulling aan de veranderopgave die in het sociale domein voorligt en hebben regie over de eigen gezondheid en de behandeling van ziekte. De regio is in 2020 aantoonbaar veiliger door een daling in het aantal woninginbraken, overvallen en berovingen op straat (WOS-feiten).”

Bron: Strategische Meerjarenagenda 2016-2020

2.1 Uitvoeringsprogramma 2018 Mens & Samenleving

Het uitvoeringsprogramma Mens & Samenleving kent ambities op de programmaliijnen Sociaal en Veiligheid. Onze regio onderscheidt zich als leefbare regio met aandacht voor jong en oud, ziek en gezond. De voor de regio belangrijke gezamenlijke taken als zorg, sociale inclusie, arbeidsparticipatie en veiligheid organiseren we goed en gestructureerd. Midden-Brabant ontwikkelt zich in 2018 verder als regio waarin innovatieve toepassingen en oplossingen beschikbaar zijn.

Programmalijn Sociaal

In 2017 is een belangrijk begin gemaakt met de afstemming tussen de domeinen jeugd, Wmo en arbeidsparticipatie, zoals afgesproken in de Strategische Meerjarenagenda.

Voor 2018 betekent dit dat de regio concreet uitvoering kan geven aan verschillende projecten binnen de portefeuilles Maatschappelijke Ondersteuning, Jeugd en Participatie. Zo werken we over de breedte van de drie domeinen toe naar een situatie waarin er voor één huishouden één plan is en, waar nodig, ook één (ontschot) budget. Wettelijke regelingen en samenwerkende instanties raken ten dienste van het welzijn van de klant op elkaar afgestemd. Regionaal zetten we daartoe in via vier aandachtsgebieden. Dit zijn om partnerschap (integrale, gezamenlijke aanpak), opdrachtgeverschap (zoals samenwerking op inkoop), preventie en vroegsignalering (versterken lokale basisstructuur om gespecialiseerde ondersteuning te voorkomen) en de bestrijding van jeugdwerkloosheid. Voor de uitvoering van het gezamenlijke opdrachtgeverschap is in 2018 een werkbudget nodig van € 20.000.

Jeugd

In 2018 werkt de regio verder aan de inrichting en uitvoering van haar taken op het gebied van Jeugdhulp onder aansturing van de bestuurscommissie Jeugd. In 2017 wordt een Koersdocument Jeugd opgesteld, dat per 2018 formeel richtinggevend is voor de volgende jaren. Zo wordt de jaarlijkse regionale uitvoeringsagenda Jeugdhulp gemaakt waarin de uitvoering en de taken van de gastheergemeente staan en waarin de beleidsopgaven van de betrokken gemeenten terugkomen. De gezamenlijke beleidsopgaven zijn breed en worden regionaal opgepakt. Een belangrijk onderdeel daarvan is het innovatienetwerk. Voor de uitvoering van de gezamenlijke werkagenda is in 2018 een werkbudget begroot van € 45.000.

Wmo

Bij uitvoeringsprogramma van 2018 blijft het bij wmo van belang om goed aan te blijven sluiten op de lokale sociale structuren van de negen gemeenten. Voor 2018 is het meest in het oog springende project het gezamenlijk opdrachtgeverschap bij ambulante (woon)begeleiding. Het voornemen bestond in 2017 bij 6 van de 9 gemeenten om al begin 2018 voor het eerst binnen de regio invulling te geven aan de gezamenlijke inkoop van deze ondersteuningsvorm. De verwachting is nu dat uiterlijk per 1 januari 2019 er een gezamenlijke inkoop van gemeenten zal plaatsvinden. De voorbereidingen hiervoor zijn bij de meeste gemeenten in 2017 begonnen. Twee gemeenten bereiden zich nog in 2018 voor om per 1 januari 2019 aan te sluiten bij de gezamenlijke inkoop. Eén gemeente heeft in 2017 geen voornemen om zich bij deze gezamenlijke inkoop aan te sluiten. Verder werkt de regio in 2018 verder aan het uitbouwen van kennis en expertise op het gebied van dementievriendelijkheid. Als eerste dementie-vriendelijke regio is de regio landelijk een voortrekker. Nieuwe ontwikkelingen vragen verder een extra impuls voor Beschermd Wonen, Maatschappelijke Opvang en vrouwenopvang. Daarmee wordt voorgesorteerd op de beëindiging van de centrumgemeente-constructie vanuit Tilburg voor deze functies. Ook de reeds bestaande samenwerking op individuele voorzieningen en Vervoer binnen de Wmo wordt in 2018 gecontinueerd en waar nodig geïntensiveerd en onder de reguliere uitvoeringsagenda Wmo opgenomen. Om de regionale werkagenda van 2018 ten uitvoer te brengen is € 110.000 begroot, hierbij € 75.000 inbegrepen om een stevige impuls aan beschermd wonen te kunnen geven.

Arbeidsparticipatie

Regio Midden-Brabant streeft naar een goed functionerende, inclusieve arbeidsmarkt, waarin iedereen naar vermogen meedoet en zijn of haar talenten optimaal benut. We spelen ons regelmatig landelijk en op Europees niveau in de kijker als het gaat om vernieuwende arbeidsmarkttoepassingen. Om een inclusieve arbeidsmarkt te bewerkstelligen streven we naar de meest optimale dienstverlening voor werkgevers en werkzoekende klanten. Hierbij is een koppeling gemaakt met de sectoraal georiënteerde economische ontwikkelprogramma's van de regio.

Omdat (arbeids)participatie essentieel is voor het welzijn van inwoners van de regio zijn de daarvoor benodigde middelen voor een belangrijk deel in dit hoofdstuk opgenomen. Een ander deel van de middelen, namelijk voor het programmamanagement arbeidsmarkt, is opgenomen in de begroting van Midpoint Brabant.

Regio Hart van Brabant richt zich in 2018, onder inhoudelijke sturing van het portefeuillehoudersoverleg Arbeidsparticipatie, op de verdere realisatie van de publieke opgaven. Dat doen de samenwerkende overheden onder meer door een goed georganiseerde gespreks- en ontwikkelpartner te zijn voor ondernemers en onderwijsinstellingen. Zo zijn drie wethouders uit het portefeuillehoudersoverleg afgevaardigd naar de stuurgroep Arbeidsmarkt bij Midpoint Brabant. Anno 2017 trekt de economie verder aan is de verwachting dat dit een positieve invloed zal hebben op de werkgelegenheid in 2018. Het jaar 2018 zal op het gebied van participatie vooral in het teken staan van het doorzetten van de bestrijding van jeugdwerkloosheid, het realiseren van baanafspraken voor arbeidsbeperkten en het vergroten van kansen voor oudere werknemers (project 55+). In 2017 is een stevige basis gelegd voor de jeugdwerkloosheidsvrije zone, de inspanningen worden hiervoor in 2018 voortgezet. De eerder opgedane kennis en ervaring dragen daarbij naar verwachting bij aan de effectiviteit en het succes in 2018. Voor het project 55+ zal ambtelijke inzet (tenminste ca. 1,0 fte) vanuit de deelnemende gemeenten nodig zijn om het project te realiseren. Aanvullend is een werkbudget van € 50.000 nodig. Tot slot werkt de regio intensief aan een verbeterde dienstverlening voor werkzoekenden en bedrijven en zal, daar waar dat zinvol is, de geïntegreerde aanpak met de domeinen 'jeugd' en 'Wmo' verder invulling krijgen.

Programmaliijn Sociaal en Midpoint

Sociaal domein en Midpoint Care

De regionale uitvoeringsagenda is sterk verbonden met het programma Care vanuit Midpoint. De nadruk ligt op het faciliteren en verbinden van beiden, zowel procesmatig als uitvoeringsgericht vanuit de publieke taak.

Het thema zorg blijft belangrijk in de regio. Mede om deze reden is de zorgsector extra belicht in de Strategische Meerjarenagenda 2016-2020 (Social innovation in health). Binnen de regio wordt sinds 2017 een belangrijk doorlopend programma uitgevoerd: Midpoint Care (voorheen: Care Avenue). Hierin wordt gewerkt aan het verbinden en versterken van de samenwerking tussen bedrijven, (zorg)instellingen, onderwijs en gemeenten om innovaties te realiseren. Die aanpak willen we in 2018 en verder voortzetten. Om de zorg kwalitatief hoogwaardig, betaalbaar en toegankelijk voor iedereen te houden moet geïnvesteerd worden in technologie en samenwerking, waardoor innovatie ook landt in de dagelijkse complexe zorgomgeving. De proeftuin 'Dementie' is een belangrijk project dat onder het programma van Midpoint vallen. Gemeenten in de regio Hart van Brabant nemen daarnaast actief deel aan het project Dementie Vriendelijke Regio/gemeenten en is deelname aan dat onderdeel hoofdzakelijk een publieke aangelegenheid. Een tweede belangrijk project is de proeftuin 'Persoonlijk gezondheidsdossier', dat gericht is op zelfmanagement van de patiënt. Daarnaast wordt ingezet op E-health innovatie.

Facilitering ontwikkelprogramma Care

Er worden publieke middelen vrij gemaakt om het ontwikkelprogramma Care te faciliteren en het programma aan het gemeentelijke sociaal domein (m.n. Wmo en Jeugdzorg) te verbinden. De middelen worden aangewend voor de inhuur van een 'aanjager' innovatie en om (onder regie van Midpoint/Stuurgroep Care) te dienen als investeringsbudget in innovaties. Dit zal zoveel mogelijk worden gedaan op basis van een revolving fund, waarbij middelen terugvloeien bij succes, en waarmee nieuwe innovaties mogelijk gemaakt kunnen worden.

Arbeidsparticipatie en Midpoint

Het streven naar een inclusieve arbeidsmarkt wordt in nauwe samenhang met Midpoint vormgegeven. Om die reden is de bekostiging van het programmanagement voor arbeidsmarkt zaken opgenomen in de begroting van Midpoint.

Daarnaast is voor een goed functionerende arbeidsmarkt, met de toenemende internationalisering, het faciliteren van de komst van buitenlandse (vaak gespecialiseerde) medewerkers van belang. Daar worden in deze begroting bij het hoofdstuk Economie middelen gereserveerd om een Expat-Center in te richten en te laten functioneren.

Programmalijn Veiligheid

Demografische en sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen zorgen ervoor dat regionale aandacht voor en zorg voor kwetsbare groepen mensen belangrijk is. Om Hart van Brabant een prettige regio te maken en te houden om in te wonen, leven, werken en recreëren zijn ook de veiligheid en leefbaarheid van de regio al jaren een bestuurlijke prioriteit. In overeenstemming met de in het verleden gemaakte afspraken maakt het onderdeel veiligheid ook in 2018 een apart onderdeel uit van de begroting.

In 2018 richt Regio Hart van Brabant zich vanuit de portefeuillevaardelijkheid van de samenwerkende burgemeesters (in samenspraak met andere houders van relevante portefeuilles) op gezamenlijk beleid ter verbetering van veiligheid en leefbaarheid en de uitvoering van dit beleid. Via het Zorg & Veiligheidshuis wordt overleg gevoerd met twintig maatschappelijke instanties, gericht op jeugd, veelplegers, slachtoffers en plegers van huiselijk geweld en personen met een meervoudige en complexe problematiek. Een en ander afgestemd op de frontlijntaken van gemeenten in relatie tot de Jeugdhulp en Wmo-taken. De doorontwikkeling van GCOS, de aanpak van verwarde personen en complexe casuïstiek, de re-integratie van (ex)gedetineerden en innovaties zullen extra aandacht krijgen.

Via de Districtelijke Driehoek worden verdere afspraken gemaakt met politie en het OM over veiligheid en de aanpak van WOS-feiten: woninginbraken, overvallen en straatroof, maar ook politie-inzet bij grote evenementen, jeugdoverlast. De basis is het Regionaal Beleidsplan van de politie Zeeland-West-Brabant enerzijds en de lokale beleidskaders op het gebied van integrale veiligheid anderzijds. Specifiek is afgesproken om per district een bestuursadviseur aan te stellen, ter ondersteuning van de districtsvoorzitter. Deze worden deels door de politie en deels door de gemeenten gefinancierd.

De zogenaamde ondermijnende criminaliteit (vormen van georganiseerde misdaad die een bedreiging vormen voor de integriteit van de samenleving, zoals belastingontduiking, fraude, drugshandel, mensenhandel) neemt moeilijk beheersbare vormen aan en komt nog explicieter op de regionale agenda. Hart van Brabant wil bestuurlijke maatregelen treffen die de georganiseerde criminaliteit in de activiteiten belemmeren of frustreren. En dat op een zodanige manier doen dat dit gecombineerd wordt met fiscale middelen, strafrechtelijke opsporing en vervolging door politie en justitie: de geïntegreerde aanpak. De maatschappelijke weerbaarheid van burgers en de weerbaarheid van de overheid inzake de aanpak van ondermijning zal extra aandacht krijgen.

Ook in 2018 zet de regio Hart van Brabant zich in om technologische en sociale innovatie te combineren op het thema veiligheid. Met de oprichting in 2011 van en de participatie in het Dutch Institute for Technologie Safety & Security (DITSS) is een platform geschapen voor gezamenlijk onderzoek in productontwikkeling op het terrein van veiligheid. Aan DITSS is intussen een groep van ondernemers en instellingen verbonden in de vorm van een Community-Of-Practice (COP). Het netwerk wordt uitgebreid en ingezet om tot gezamenlijk gedefinieerde projecten te komen.

Regionale samenwerking crisisbeheersing

Sinds enige tijd werken de Hart van Brabantgemeenten (uitgezonderd Heusden) ook samen in crisisbeheersing (voorheen genoemd rampenbestrijding). Vanaf 2018 zullen de daarmee gemoeide financiële middelen verlopen via onze gemeenschappelijke regeling. Voor onze regiobegroting is dat kostenneutraal; er worden gelijke lasten en baten voor opgenomen.

2.2 Begroting en dekking

Begroting Regio Hart van Brabant Mens & Samenleving	Lasten	Baten	Saldo
Opdrachtgeverschap 3D (combi)	€ 20.000		N € 20.000
Uitvoeringsagenda Jeugd (Jeugd)	€ 45.000		N € 45.000
Budget Wmo (MO)	€ 35.000		N € 35.000
Beschermd wonen (MO)	€ 75.000		N € 75.000
Faciliteren ontwikkelprogramma (Midpoint Care)	€ 100.000		N € 100.000
Budget Participatie (AP)	€ 115.000		N € 115.000
Project 55+ (AP)	€ 50.000		N € 50.000
DITSS	€ 50.000		N € 50.000
Districtelijk bestuursadviseur	€ 50.000		N € 50.000
Budget veilige en leefbare omgeving	€ 20.000		N € 20.000
Samenwerking crisisbeheersing	PM	PM	€ 0
Inwonersbijdrage Regio Hart van Brabant		€ 560.000	V € 560.000
Subtotaal	€ 560.000	€ 560.000	€ 0

Begroting Midpoint Mens & Samenleving	Lasten	Baten	Saldo
Ontwikkelprogramma Care	€ 100.000	€ 100.000	€ 0
Programmamanagement CARE	€ 90.000		N € 90.000
Inwonersbijdrage Midpoint Brabant		€ 90.000	V € 900.000
Subtotaal	€ 190.000	€ 190.000	€ 0

2.3 Toelichting kosten

Opdrachtgeverschap 3D

Het budget is gereserveerd om (delen van) de uitvoeringsagenda 3D mee te realiseren.

Uitvoeringsagenda Jeugd

Het budget is bestemd voor het faciliteren van de bestuurlijke en ambtelijke processen die nodig zijn voor de uitvoeringsagenda voor Jeugd. Het bedrag is gelijk aan het budget in 2017.

Budget Wmo

Het budget is bestemd voor het faciliteren van de bestuurlijke en ambtelijke processen en uitvoeringsgerichte activiteiten. Dit budget is nodig om invulling te kunnen geven aan projecten zoals de dementievriendelijke regio en activiteiten zoals de vermindering van de regeldruk en de gezamenlijke sturing op (woon)begeleiding.

Beschermd Wonen Wmo

Dit budget is nodig om invulling te kunnen geven aan projecten zoals de lokale inrichting van sturing op beschermd wonen en/of het vangnet. Vanuit het portefeuillehoudersoverleg is een bedrag binnen de marges van € 50.000 tot € 150.000 geraamd, waarna voor 2018 € 75.000 is begroot.

Faciliteren ontwikkelprogramma (Midpoint Care)

Om het programma Midpoint Care in 2018 te kunnen voortzetten zijn (extra) middelen nodig. Vanuit de gemeente Tilburg wordt in 2017 ingezet op een aanzienlijke cofinanciering van dit programma. In het portefeuillehoudersoverleg is ingestemd met een deelname vanuit de regio om ook te participeren in het programma voor € 150.000. Het programmabureau stelt voor omwille van financiële haalbaarheid binnen de huidige, uitgebalanceerde begroting dit bedrag naar beneden bij te stellen naar € 100.000. Mocht te zijner tijd (in 2018) in dit programma een onoverkomelijke financiële knelpunt dreigen te ontstaan, dan zal alsnog naar de nodige financiering gezocht worden. Deze middelen worden ingezet via Midpoint Brabant, voor Midpoint zijn deze middelen een batenpost.

Budget Participatie en project 55+

Het budget participatie is bestemd voor het faciliteren van initiatieven binnen Arbeidsmarkt. Voorbeelden hiervan zijn cofinanciering aan het sectorplan/ Transfercentrum, de ontwikkeling van Human Capital agenda's en het ondernemersakkoord. Voor het project 55+ is werkbudget begroot voor een bedrag van € 75.000 om dit project te realiseren. Het programmabureau heeft het werkbudget bijgesteld naar € 50.000 op basis van de werkafpraak in de regio dat ambtelijke capaciteit om niet beschikbaar is voor regionale projecten.

DITSS (Dutch Institute for Technology in Safety & Security)

Met de bijdrage van € 50.000 aan DITSS ondersteunen we dit netwerk en het realiseren van nieuwe verbindingen en innovaties die bijdragen aan het veiligheidsvraagstuk.

Districtelijk bestuursadviseur

Het budget is bestemd voor het (voor de helft) co-financieren van de districtelijke bestuursadviseur.

Budget veilige en leefbare omgeving

Het budget is bestemd voor het faciliteren van het bestuurlijke en ambtelijke proces en uitvoeringsgerichte activiteiten binnen dit beleidskader.

Samenwerking crisisbeheersing

Het budget wordt nog bepaald. Er worden gelijke lasten en baten opgenomen.

Programmamanagement CARE

Midpoint Brabant werkt al jaren samen op strategisch en operationeel niveau met het Zorgnetwerk Midden-Brabant. Het zorgnetwerk levert onder andere voor drie dagen per week een programmamanager Care, die het programma runt vanuit Midpoint.

Toelichting dekking kosten

De kosten worden gedekt door een bijdrage per inwoner van de deelnemende gemeenten in Regio Hart van Brabant en Midpoint.

2.4 Uitvoeringsprogramma 2018 Jeugdhulp

Regionaal Koersdocument Jeugd 2018

Vanaf 1 januari 2015 is de decentralisatie van de jeugdhulp van start gegaan. In Hart van Brabant is gekozen voor een vergaande regionale samenwerking, die alle vormen van intensieve jeugdhulp bestrijkt. De bestuurlijke aansturing van dit domein gebeurt door de Bestuurscommissie Jeugd die binnen de Gemeenschappelijke regeling daarvoor eigenstandige bevoegdheden heeft. Daartoe behoort onder meer het uitzetten van beleidslijnen en het opstellen van de regionale jeugdbegroting.

De meerjarige beleidskaders voor de regionale jeugdhulp zijn neergelegd in het Regionaal Beleidskader Jeugdhulp 2015-2018, dat gaat over de periode 2015 tot en met 2017. Vanaf 2018 wordt het nieuwe Koersdocument Jeugd leidend. Een centraal uitgangspunt in het nieuwe beleid is om kinderen, jongeren en gezinnen meer centraal te stellen. De ambitie van de regio Hart van Brabant is het realiseren van een effectiever jeugdstelsel, dat bovendien betaalbaar is en dat beter aansluit op de eigen kracht en het sociale netwerk van kinderen en ouders. Aanbieders van jeugdhulp hebben zich hierbij aangesloten.

De onderstaande tabel geeft het regionale deel van de begroting weer.

Begroting Regio Hart van Brabant Deelbegroting regionaal Jeugd 2018	Lasten	Baten	Saldo
Landelijke inkoop	€ 3.400.000		N € 3.400.000
Bovenlokale inkoop	€ 70.229.000		N € 70.229.000
Kosten voor uitvoering, risico, innovatie	€ 6.994.000		N € 6.994.000
Bijdrage integratie-uitkering Jeugd GF		€ 80.623.000	V € 80.623.000
Totaal	€ 80.623.000	€ 80.623.000	€ 0

In het jaar 2018 worden ook de samenwerkingsafspraken geactualiseerd. In 2018 hanteren we voornamelijk dezelfde normen en gaan we op een vergelijkbare manier te werk als in 2017. In het najaar zal een herijking van de begroting worden voorgelegd ter vaststelling met daarin de financiële afspraken voor de komende jaren.

De begroting is daarom opgesteld met de volgende uitgangspunten:

Algemeen

- We hanteren de begrotingsopbouw van de herijkte begroting 2017, daarbij hanteren we de aangepaste kaders waarover het Algemeen Bestuur op 30 maart 2018 heeft besloten.
- De kaders zullen mogelijk worden aangepast in het koersdocument wat in de loop van 2017 ter besluitvorming wordt voorgelegd.

2.5 Toelichting kosten

- We dekken eerst de lokale taken, exclusief de lokale uitvoeringskosten, en zetten het restant in voor regionaal kosten (komen op nul).
- We bestemmen 2% voor risico, ter verevening van kosten ten behoeve van solidariteit, deze solidariteit betreft dan de posten regionale zorgkosten, lokale jeugdzorg (PGB) en het regionaal innovatiebudget.
- We bestemmen 3% voor uitvoering: dit deel van het budget is in eerste instantie bedoeld voor het dekken van de uitvoeringskosten van de Gastheer; het restant is beschikbaar voor het geheel of gedeeltelijk afdekken van de kosten ambtelijke apparaat lokaal.
- We bestemmen 3% voor innovatie: hiervan is 20% lokaal ingezet en 80% regionaal. Gezien de taakstelling op het totale budget, is innovatie absoluut noodzakelijk voor een effectieve inzet.
- We bestemmen € 2,3 mln. voor lokale kosten van de toegang.

Toelichting dekking kosten

De bijdrage per gemeente hebben wij gebaseerd op de integratie-uitkering 2018, zoals opgenomen in de decembercirculaire 2016.

Een extra aandachtspunten voor 2018 is dat, zoals het er nu naar uitziet, de integratie-uitkering jeugd per 01-01-2018 op zal gaan in het gemeentefonds en daardoor op termijn niet meer apart te volgen zal zijn. Over de toekomstige bijdragen vanuit de gemeenten zal dan ook een besluit genomen moeten worden. Verder zal ook per 01-01-2018 de vergoedingssystematiek voor de hoogspecialistische jeugdhulp wijzigen en zal financiering op basis van DBC's (Diagnose Behandel Combinatie) worden afgeschaft. De hulp die tot op heden betaald werd op basis van DBC's zal dan met ingang van 2018 op een andere manier worden vergoed. In de loop van 2017 zal besluitvorming hierover plaatsvinden.

3. Leefomgeving & Milieu

De ambitie van onze regio op het deelprogramma Leefomgeving & Milieu:

“Hart van Brabant is een toekomstbestendige regio. Een regio waar mensen graag willen wonen, werken en verblijven. Om concurrerend te zijn heeft de regio een ‘triple-helix’ gestuurd economisch stimuleringsprogramma (belegd bij Midpoint Brabant) en zet ze, in samenhang hiermee, erop in dat ze aantrekkelijk, bereikbaar en duurzaam is.

De aantrekkelijkheid van de regio zien we in de juiste kwaliteit en kwantiteit van werklocaties, woonmilieus en een kwalitatief hoogwaardig landschap. Via de realisatie van hoogwaardige infrastructuur en het beter benutten ervan zijn zowel de externe bereikbaarheid (in het stedelijk netwerk in Nederland en Europa) als de interne bereikbaarheid van de regio optimaal. Het duurzame karakter van de regio versterken we door in te zetten op energiminimalisatie en een transitie van lineaire naar circulaire economie.”

Bron: Strategische Meerjarenagenda 2016-2020

3.1 Uitvoeringsprogramma 2018 Leefomgeving & Milieu

Onze ambities omschreven we in de Strategische Meerjarenagenda over vier programmalijnen. Deze programmalijnen zijn zo direct mogelijk gelinkt aan de bestaande inhoudelijke invulling van portefeuillehoudersoverleggen. Dit vergroot de inzichtelijkheid en het commitment van de betrokken partijen en vermindert de complexiteit in het bestuurlijk en ambtelijk proces. Onderstaand zijn de programmalijnen benoemd, met tussen haakjes het betreffende portefeuillehoudersoverleg:

- A. Aantrekkelijk (‘Ruimtelijke Ordening & Volkshuisvesting’)
- B. Bereikbaar (‘Verkeer & Vervoer’)
- C. Concurrerend (‘Economische Zaken, Recreatie en Toerisme’)
- D. Duurzaam (‘Milieu en Afval’)

De programmalijn 'Concurrerend' is dit jaar voor het eerst opgenomen onder het hoofdstuk 'Economie' (H.4). In 2017 vond u in dit hoofdstuk enkel de uitvoeringsbegroting voor Midpoint Brabant. Omdat het publieke programma 'Concurrerend' en ook het Leisureprogramma overgaat naar Economie, is het voor de hand liggend ook de programmalijn 'Concurrerend' hier een plek te geven. De begrotingsindeling heeft uiteraard geen impact op de integrale benadering die onze regio voorstaat in de aanpak van actuele vraagstukken.

Vanuit het de ambities in het deelprogramma Leefomgeving en Milieu is een belangrijk doel het aanpakken van juist die integrale opgaven. In 2018 verkennen we vraagstukken gerelateerd aan de energietransitie, klimaatadaptatie en de transitie van een lineaire naar een circulaire economie. We stellen een agenda Mobiliteit en Logistiek op. En we staan aan de lat voor de integrale gebiedsopgaven rondom de Loonse en Drunense Duinen, de A58 en de N261. Voor deze vraagstukken is het nodig vanuit elk van de vier benoemde programmalijnen te komen tot een integrale voorbereiding en besluitvorming. Het denken vanuit integraliteit dwingt de huidige bestuurlijke en ambtelijke processen tot een doeltreffende benadering. Met het te bereiken doel als uitgangspunt worden de vraagstukken gedefinieerd en vertaald naar portefeuilles, specifiek of in samenhang. Waar nodig en wenselijk organiseren we bestuurlijke combi-overleggen. Het faciliteren van het proces om te komen tot een gedragen en resultaatgerichte aanpak is van groot belang voor de uitvoering.

Programmalijn Aantrekkelijk

Voor Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting geldt dat het Regionaal Ruimtelijk Overleg (RRO) blijft doorlopen. Binnen het RRO werken we ambtelijk en bestuurlijk samen met provincie en waterschappen. In 2018 stelt de provincie haar Omgevingsvisie vast. Net als enkele gemeenten en het rijk. We streven naar hoge kwaliteit van leefomgeving en het landschap. We werken het in 2017 met de provincie afgestemde regiobod uit, ten behoeve van de realisatie van natuurnetwerk en van ecologische verbindingzones. De integrale gebiedsopgaven Nationaal Park Loonse en Drunense Duinen + schil en A58 zone krijgen verder vorm. Gebiedsopgave N261 zone is hier in 2017 aan toegevoegd vanwege toenemende logistieke en leisure ontwikkelingen in dit gebied. We schalen de innovatieve aanpak vrijkomende agrarische bebouwing op en bouwen voort op een verkenning van experimenteeruimte in 2017. Het regionaal woonbehoefte-onderzoek ronden we af in 2018. Voor de huisvesting van bijzondere doelgroepen voeden we lokale en intergemeentelijk beleid vanuit het in 2017 afgeronde onderzoek naar huisvesting van o.a. de doelgroepen senioren, arbeidsmigranten en vluchtelingen. Waar nodig maken we regionale afspraken. Voor landschap speelt, naast de gebiedsopgaven, vooral de uitvoering van werkafspraken kwaliteitsverbetering landschap en het groen blauw stimuleringskader. De digitale infrastructuur blijft van belang. We zetten in op het stimuleren van glasvezelnetwerken/-coöperaties voor burgers. Binnen Ruimtelijke Ordening / ruimtelijke strategie wordt ingezet op bedrijventerreinen, waarbij veiligheid en bevordering van alternatief vervoer (fiets, openbaar vervoer) blijvende elementen zijn. Voor verblijfslocaties wordt bekeken bij welke initiatieven de regio een faciliterende rol heeft te vervullen.

Programmalijn Bereikbaar

Voor het portefeuillehoudersoverleg Mobiliteit/ Verkeer&Vervoer geldt dat regionale samenwerking vooral in GGA-verband plaatsvindt (gebiedsgerichte aanpak verkeer en vervoer). Door middel van een samenwerkingsovereenkomst met Rijk (RSW) en provincie zijn afspraken gemaakt over de wijze van samenwerking en financiering van projecten. De bijdrage van de gemeenten en de provincie aan de GGA is los geregeld van de bijdrage aan de begroting van Regio Hart van Brabant. Het jaar 2017 is een bepalend jaar voor de mobiliteitsaanpak in 2018. De toekomst mobiliteit, de Bestuurlijke Ontwikkeldagen RRO&GGA en een aantal in 2017 nog te maken keuzes leiden tot hetgeen we in 2018 gaan doen.

Een belangrijk onderdeel van de werkbegroting van de GGA zijn de gebiedsopgaven A58-zone en N261-zone, gezien het aanmerkelijke belang voor verkeer en vervoer. De middelen die hiervoor zijn gereserveerd, dienen als cofinanciering. Voor 2018 is daarnaast bepaald dat vanuit de GGA begroting bijgedragen wordt het opstellen van de agenda Mobiliteit en Logistiek. Deze agenda raakt, net als de eerder opgestelde agenda Mobiliteit en Leisure, rechtstreeks aan de werkagenda Regio Hart van Brabant. Voor elk van de drie trajecten is dus ook in de regiobegroting budget gereserveerd.

Verkeer en Vervoer

Het pakket van infrastructurele projecten en mensgerichte maatregelen in ons Regionaal Uitvoeringsprogramma is uitgevoerd. De provincie geeft de regio voor het totaalpakket aan projecten en maatregelen een subsidie van € 2,7 miljoen. De regiecentrale regiotaxi is aanbesteed en ingeregeld, dusdanig dat het resultaat door de provincie wordt aangehaald als best practice en het als fundament voor Brabantbrede doorontwikkeling kan dienen.

Programmalijn Duurzaam

Op het terrein van duurzaamheid staan we aan de vooravond van grote opgaven. Vraagstukken beperken zich niet tot de gemeentegrenzen. Aan oplossingen wordt dan ook op (minimaal) regionaal niveau gewerkt. De regio heeft de afgelopen periode de gevolgen van klimaatverandering, hittestress, droogte en wateroverlast geagendeerd en verkend. En afspraken gemaakt over gezamenlijk afvalbeleid. In 2018 voorzien we de ontwikkeling van een regionale klimaatstrategie. De provincie heeft aangegeven hieraan te willen bijdragen. We anticiperen we op wijzigende regelgeving en verdroging. De regio blijft inzetten op de nul-op-de-meter woningen en duurzame energieopwekking.

Regionale vraagstukken worden ingebracht bij het opstellen van de Dynamische Uitvoeringsagenda van de provincie om deze beter te in te bedden en financieringskansen te vergroten. Binnen Energie is verduurzaming leidend. Dit betreft zowel inzet op de woningvoorraad als op bedrijventerreinen. Samen met Provincie en Enpuls verkennen we de mogelijkheid om enkele jaren extra projectbemensing in te zetten op het vlak van energiereductie en -opwekking. We implementeren de regionale energiestrategie die in 2017 wordt opgesteld. In 2018 zoeken we naar borging en verdieping op deze onderwerpen, mogelijk gedragen door een impactvolle subsidiebijdrage vanuit OPZuid, welke aangevraagd is in Q1 2017.

Milieu

De basis voor samenwerking tussen regio, provincie en Enpuls (Enexis) is gelegd, waardoor per 2017 voor drie jaar 2 fte extra inzet op de verduurzaming van de particuliere woningvoorraad gerealiseerd wordt. We sloten via MOED green deals af met scholen en zorgpartners. MOED realiseert in 2016 voor zo'n vier ton aan externe- en cofinanciering en vermenigvuldigt de publieke inleg zo met een factor 3 (was 1,25 in 2014). Vanwege ons regionaal dekkend netwerk aan energiecoöperaties, ondernemers, kennisinstellingen en publieke organisaties werd regio Midden-Brabant één van de vijf landelijke pilotregio's 'Regionale Energiestrategie'. We kregen inzicht in onze energiebehoefte en formuleerden doelstellingen in een regionale uitgangspuntennotitie, welke zal leiden tot Midden-Brabant energieneutraal in 2050.

3.2 Begroting en dekking

Begroting Regio Hart van Brabant Leefomgeving & Milieu	Lasten	Baten	Saldo
Regionaal Woonbehoefteonderzoek (Wbo) (ROV)	€ 40.000		N € 40.000
Gebiedsgerichte opgaven (ROV)	€ 60.000		N € 60.000
Werkbudget ruimtelijke ordening en volkshuisvesting (ROV)	€ 50.000		N € 50.000
NP Loonse en Drunense Duinen (ROV)	€ 49.023		N € 49.023
Verduurzaming woningvoorraad (M&A)	€ 25.000		N € 25.000
Regionale energiestrategie (M&A)	€ 25.000		N € 25.000
VANG (Van afval naar grondstof) (M&A)	€ 10.000		N € 10.000
Werkbudget milieu en afval (M&A)	€ 40.000		N € 40.000
Regionale Klimaatstrategie (M&A of ROV)	€ 20.000		N € 20.000
Circulaire economie (EZ of M&A)	€ 10.000		N € 10.000
Opstellen agenda mobiliteit en logistiek (V&V)	€ 15.000		N € 15.000
Inwonersbijdrage Regio Hart van Brabant		€ 285.000	V € 285.000
GGA (bijdrage gebiedsgerichte opgaven)		€ 30.000	V € 30.000
Gemeentelijke bijdragen NP LDD		€ 9.023	V € 9.023
Provincie (klimaatstrategie)		€ 20.000	V € 20.000
Subtotaal	€344.023	€ 344.023	€ 0

Begroting Midpoint Brabant Leefomgeving & Milieu	Lasten	Baten	Saldo
Subsidiebijdrage aan Stichting MOED	€ 115.000		N € 115.000
Inwonersbijdrage Midpoint Brabant		€ 115.000	V €115.000
Subtotaal	€115.000	€ 115.000	€ 0

3.3 Toelichting kosten

Regionaal Woonbehoefteonderzoek (Wbo)

In het Regionaal Woonkader is vastgesteld dat in 2017-2018 een nieuw woonbehoefteonderzoek wordt uitgevoerd. Zo houden we een actueel inzicht in de regionale en lokale woonbehoeften. Het poho ROV laat het onderzoek al starten in 2017. Aangegeven is dat het voor de uitvoering van dit onderzoek noodzakelijk is een externe partij in te schakelen. Het poho verdeelt de kosten over 2017 en 2018.

Gebiedsgerichte opgaven

De A58-zone speelt een belangrijk onderdeel in de Brabantcorridor Rotterdam-Duitsland. Voor de A58-zone staan we aan de lat voor het opstellen van een regionaal masterplan met daarin de ambities geformuleerd en gestructureerd. Voor de Loonse en Drunense Duinen plus schil geldt dat afstemming nodig is tussen alle initiatieven, plannen en belangen. Focus ligt op het verzekeren van de kernactiviteiten van het park, het ontwikkelen van de schil voor de leisuresector, het realiseren van een evenwichtige ontsluiting en het intensiveren van de samenwerking. In 2018 is daarnaast de gebiedsopgave N261-zone in combinatie met de actualisering kanskaart leisure (Leisureboulevard) actueel. Er spelen hier logistieke en leisure ontwikkelingen welke leidt tot capaciteitsproblemen op de N261. Voor 2018 is voor de N261-zone € 30.000 gereserveerd. Voor gebiedsgerichte opgave 'Loonse en Drunense Duinen inclusief schil' en voor de 'A-58-zone' elk € 15.000. Een deel van het budget voor de opgaven is beschikbaar vanuit de GGA-begroting. De poho's ROV, V&V en EZRT werken samen aan deze opgaven.

Werkbudget ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Op het gebied van ruimtelijke ordening en volkshuisvesting is als werkbudget € 50.000 gereserveerd. Hieruit kan het poho ROV kosten dekken voor nieuwe trajecten. Concrete voorbeelden hiervan kunnen zijn: de doorontwikkeling van de aanpak van vrijkomende agrarische bebouwing (VAB's), een maatwerkenaanpak stikstofreductie (PAS) of de verdere realisatie van het Brabants natuurnetwerk (regiobod NNB). Een en ander is afhankelijk van gedachte- en besluitvorming in 2017.

NP Loonse en Drunense Duinen

De regio draagt via de Stuurgroep NP LDD bij aan educatie en voorlichting over het Nationaal Park Loonse en Drunense Duinen (NP LDD). De uitvoering hiervan wordt opgepakt door IVN Brabant. Daarnaast draagt verzorgt de stuurgroep de coördinatie van projecten ten gunste en beheer van het NP LDD.

Verduurzaming woningvoorraad

In 2017 is in opdracht van het poho M&A een subsidieaanvraag voorbereid voor OPZuid. Hiermee bereiken we voortzetting van de huidige green deal Verduurzaming Woningvoorraad. Daarnaast is werkbudget van € 25.000 begroot voor externe inhuur, communicatie en voorlichting en kennisuitwisseling.

Regionale energiestrategie

In 2018 geven we uitvoering aan het programma van de Regionale Energiestrategie. Het poho M&A begroot € 25.000 voor de ondersteuning van particuliere initiatieven in de regio.

Investeringsprogramma Energietransitie

Provincie en regio steunen af op het opstellen van een 'Investeringsprogramma Energietransitie' op vier sporen, namelijk: (1) 'Verduurzaming particuliere woningvoorraad', (2) 'Verduurzaming bedrijventerreinen en maatschappelijk vastgoed', (3) 'Wind- en zonne-energie' en (4) 'Uitrol elektrisch commercieel vervoer'. Bij doorgang, vindt in 2018 de uitwerking plaats. Onderdeel van het opmaken van het concept-investeringsprogramma in 2017 is het sluitend krijgen van de onderliggende financiering.

Van Afval Naar Grondstof (VANG)

We begroten een werkbudget van € 10.000 voor communicatie, voorlichting en kennisuitwisseling VANG. Hiermee dragen we verder bij aan de VANG-doelstellingen (van 250 naar 100 kg restafval per inwoner).

Werkbudget milieu en afval

Op het gebied van milieu en afval is als werkbudget € 40.000 gereserveerd. Hieruit dekt het poho M&A kosten voor nieuwe projecten of aanvullende ambities op lopende projecten op de energietransitie, klimaatadaptatie of circulaire economie. Een en ander is afhankelijk van gedachte- en besluitvorming in 2017 als ook van de positionering van thema's in het ene of het andere poho.

Een regionale klimaatstrategie

De provincie heeft aangegeven dat zij aan het onderzoeken zijn of ze een financiële bijdrage aan een regionale klimaatstrategie kunnen leveren. We begroten € 20.000 als cofinanciering vooruitlopend op deze ontwikkeling. Budget wordt op basis van de uitkomst van lopende gesprekken in 2017 over de primaire positionering van het thema klimaatadaptatie binnen het convenant Doelmatig waterbeheer (DMWB), het poho ROV danwel het poho M&A ingezet.

Verkenning circulaire economie

Circulaire economie is een thema prominent benoemt in de SMA. In 2018 neemt onze regio voor het eerst werkbudget op in de begroting. In 2017 wordt bezien onder welk portefeuillehoudersoverleg het thema primair gepositioneerd wordt. Vooruitlopend daarop is voor 2018 € 10.000 opstartbudget begroot voor informatie-uitwisseling, verkenning en facilitair.

Agenda mobiliteit en logistiek

De regio heeft twee jaar geleden een agenda Mobiliteit en Leisure opgesteld met concrete projecten voor enkele jaren uitvoering. Die gezamenlijke agenda draagt bij aan het integraal benaderen, oplossen en financieren van de opgenomen projecten. Een soortgelijke aanpak is voor logistiek gewenst. De regio neemt daarin enkel projecten op het snijvlak van mobiliteit en leisure op die de partijen in de regio zelf kunnen uitvoeren. Totale kosten voor de agenda bedragen € 30.000. Naast de € 15.000 uit de regiobegroting, komt ook € 15.000 uit de begroting GGA.

Subsidiebijdrage aan Stichting MOED

Stichting MOED verzorgt in Midden-Brabant het triple helix programmamanagement voor duurzaamheid. Omdat dit een aparte stichting is, die in termen van inhoud vervlochten is met Midpoint Brabant, heeft zij de opdracht om bij te dragen aan een energiezuinige regio en regionale economie. In 2017 is deze opdracht door het stichtingsbestuur verbreed met het sterk gerelateerde thema circulaire economie. De subsidiebijdrage is bedoeld om de personeels- en organisatielasten te verlagen. De insteek is om toe te groeien naar zelfvoorziening op de middellange termijn. Stichting MOED realiseerde in 2016 reeds zo'n vier ton aan externe en cofinanciering en daarmee een factor drie op de toenmalig publieke inleg.

Toelichting dekking kosten

De kosten worden gedekt uit de inwonersbijdrage aan Regio Hart van Brabant en Midpoint Brabant. Voor de integrale gebiedsopgave A58-zone is vooralsnog een cofinanciering van de GGA voorzien. Voor de regionale klimaatstrategie is een cofinanciering van de provincie voorzien.

3.4 Kosten buiten de regiobegroting

Verder wordt voor veel ontwikkelingen en activiteiten budget gevonden buiten de regiobegroting. De belangrijkste budgetten zijn onderstaand ter illustratie uitgesplitst.

GGA

De kosten die zijn gemoeid met GGA en de uitvoering van de onderzoeksprojecten uit de Beleidsagenda Verkeer & Vervoer zijn niet opgenomen in deze begroting omdat ze gedekt worden uit de begroting RAVV 2018. Financiering vindt plaats via de individuele gemeenten en de provincie.

Doelmatig waterbeheer

De kosten die voor (de organisatie van) waterbeheer worden gemaakt vloeien voort uit de samenwerkingsovereenkomst die daarover is gesloten tussen partners. Alle partners dragen een bedrag bij op basis van individuele (college-)besluiten (in 2015 € 1.250). Deze kosten worden tot op heden verantwoord via de begrotingen van de deelnemende gemeenten en niet via de begroting van de Regio Hart van Brabant. In 2017 vindt een evaluatie van het convenant plaats.

Kosten afvalmanagement

De kosten die voor afval worden doorberekend aan de Hart van Brabant-gemeenten zijn onder meer de contributieafdracht aan de Vereniging van Contractanten (VvC) (€ 0,02 per inwoner), de kosten voor alle juridische procedures (afhankelijk van hoeveelheid rechtszaken) en de projectleidersuren die op jaarbasis gemaakt worden ten behoeve van de regio (met een maximum van € 0,15 per inwoner). Deze kosten kunnen gemeenten doorberekenen in de afvalstoffenheffing. De gemeente Tilburg schiet deze kosten voor en op het einde van het jaar worden deze, op basis van inwoneraantal, doorberekend aan de regiogemeenten. Deze kosten worden tot op heden verantwoord via de begrotingen van de deelnemende gemeenten en niet via de begroting van de Regio Hart van Brabant.

4. Economie

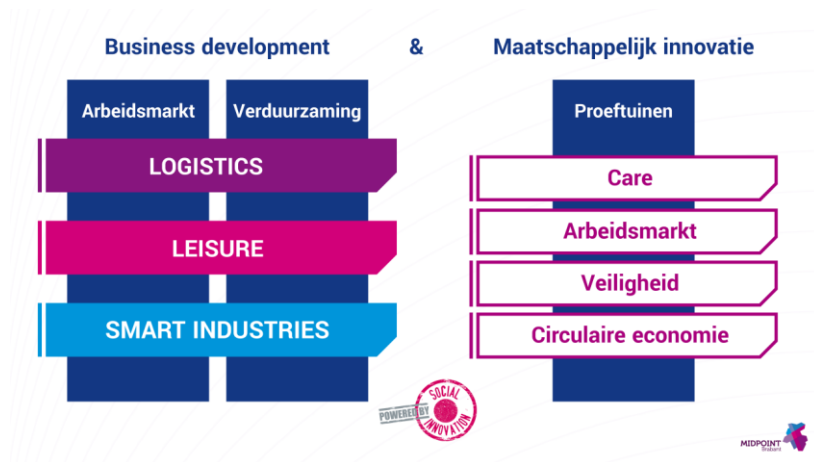
De economie en arbeidsmarkt zijn in beweging. Door de digitale revolutie gaan ontwikkelingen sneller dan ooit tevoren. Technologische ontwikkelingen, automatisering, informatisering en robotisering zorgen voor disruptieve innovaties. Onze regio voorziet in 2018 de ontwikkeling van nieuwe businessmodellen die hierop antwoord geven, welke zowel economische als maatschappelijke kansen biedt. De ambitie van onze regio op het deelprogramma Economie:

“In 2020 is Hart van Brabant economisch vitaal en (internationaal) concurrerend. We verzilveren economische kansen en hebben oog voor de transitie naar het vergroenen van de economie en het optimaal functioneren van de inclusieve arbeidsmarkt. Onze regio heeft een koppositie (in toegevoegde waarde, omzet, aantallen werkzame personen en imago) in de sectoren Smart Industry, Logistiek en Leisure. Onderwijsinstellingen hebben tenminste in alle genoemde economische speerpuntsectoren en in de zorgsector opleidingen in onze regio die toeleiden naar de arbeidsmarkt. Bedrijven, onderwijsinstellingen, maatschappelijke partners en overheid werken daarvoor samen in Midpoint. In 2020 heeft dat programma, door de investering van alle stakeholders, een omvang die minimaal het vijfvoudige is van de door de overheid erin geïnvesteerde bijdrage per inwoner.”

Bron: Strategische Meerjarenagenda 2016-2020

4.1 Uitvoeringsprogramma 2018 Midpoint

Het Midpoint uitvoeringsprogramma kent in 2018 twee programmalijnen: de 'Business Development Agenda' en de 'Social Innovation Agenda'. Zie onderstaand schema.

De ambitieuze business development agenda valt binnen het deelprogramma Economie en zet in op economische winst, stijging van het aantal arbeidsplaatsen en een versterkt imago van de Midden-Brabantse sectoren Logistiek, Smart Industry, Leisure.

Met 6 'ecosysteem-versterkende' maatregelen, bevorderen we groei van bedrijven in deze sectoren:

1. Innovatiebevordering (het zelf opwerken van, of deelnemen in projecten);
2. Clustervorming (letterlijk: campussen en 'Huizen van' en figuurlijk: netwerkontwikkeling);
3. Verduurzaming (verduurzaming van de economie, gestimuleerd door MOED);
4. Arbeidsmarkt (Human Capital Agenda's per speerpuntsector);
5. Financiering (zowel bedrijfsfinanciering als projectfinanciering);
6. Promotie en acquisitie (werken aan imago en aantrekken van investeerders).

Per speerpuntsector lichten we de onderdelen 1 en 2 eruit. Daarna volgt een toelichting op onze voorgenomen activiteiten in de onderdelen 3 tot en met 6. De concrete projecten die hierbij horen zijn opgenomen in de uitvoeringsprogramma's per speerpuntsector (Ls).

Sector Logistics

Brabant is een logistiek kerngebied in Europa. Daarbinnen vormt Midden-Brabant een belangrijke schakel als multimodaal knooppunt en extended gateway van de grote zeehavens. Om economisch vitaal en (internationaal) concurrerend te blijven, arbeidsplaatsen te behouden en ongewenste neveneffecten van logistieke bewegingen voor bereikbaarheid en duurzaamheid terug te dringen, blijft innoveren in de logistiek voor Midden-Brabant noodzakelijk. Digitalisering in de logistieke keten, in combinatie met de Brabantse kennis van bijvoorbeeld Big Data, biedt hiervoor kansen. Ons programma richt zich op het versterken we de bovenkant van het 'sectorhuis' Logistiek: ketenregie en supportactiviteiten.

Projecten

We operationaliseren projecten in drie ontwikkellijnen:

- *Digital Supply Chain*
Binnen de ontwikkellijn Digital Supply Chain werken we aan de thema's: Smart Data (Big Data), Control Tower / Collaboration tooling, E-commerce en Serious Gaming. Focus binnen digital supply-chain is om state-of-the-art kennis en expertise te verbinden met het supply-chain werkveld en via pilots en proeftuinen concrete (schaalbare) toepassingen te ontwikkelen.
- *Pitch Logistics (logistieke starters netwerk)*
Vernieuwing en verandering in de supply-chain komt mede vanuit logistieke start-ups. Middels Pitch Logistics versterken en versnellen we dit. Pitch Logistics is een neutraal netwerk van business developers (Midpoint Brabant, Rewin, 5-sterren logistiek, BOM, NHTV en starterslift) en diverse bedrijven die samen logistieke starters scouten en screenen, ondersteunen (businessplannen - inbreng markt/inhoudelijke expertise - financiering - opzetten pilots) en matchmaken tussen starters en het werkveld. Midpoint is kartrekker van het Pitch Logistics netwerk.
- *Synchromodaliteit*
We werken in (inter)regionaal, provinciaal en nationaal verband aan het optimaliseren van de synchromodale bereikbaarheid, waarin real time keuzes mogelijk zijn tussen het spoor, het water en de weg. De samenwerking tussen verladers bevorderen we, waarmee goederenstromen gecombineerd kunnen worden en distributievolumes behaald worden die het naast elkaar gebruiken van verschillende vervoersmodaliteiten mogelijk maken.

Clustervorming

Het Huis van de Logistiek is inmiddels een bekende incubatorlocatie, waar het creëren van nieuwe business modellen en het aanjagen/ versterken van start-ups centraal staan. Ook in 2018 bieden we hier een programma met diverse kennis-, inspiratie- en netwerksessies. Daarnaast fungeert het Huis als opleidingslocatie met één van de weinige officiële examenhallen voor vorkheftruckchauffeurs in Zuid-Nederland.

Verder zijn we bezig om onze ambassadeurs, op dit moment zo'n 85, meer en meer aan ons te verbinden en betrokken te maken bij logistiek Midden-Brabant. De huidige activiteiten zoals een nieuwsbrief, website, kennissessies, social media dragen hier al aan bij. Daarnaast ontwikkelen we een club waarin de jongere werknemers binnen de bedrijven met elkaar in contact komen voor kennis- en netwerkontwikkeling.

Profilering

In 2016 verscheen het Factbook Logistiek Midden-Brabant, getiteld "Het logisch middelpunt". Daarin zijn de kwaliteiten en kansen van onze regio als logistieke topregio in Nederland helder op een rijtje gezet. Dit draagt bij aan de erkenning van Midden-Brabant als een optimaal vestigingsklimaat voor bedrijven in (of gelieerd aan) de supply-chain met een aantrekkelijk logistiek arbeidsklimaat.

Verder wordt vanuit de imago-afdeling een "roadshow" logistiek ontwikkeld om de logistieke sector onder de aandacht te krijgen van jongeren. Denk hierbij aan een nauwe samenwerking met Platform Promotie Techniek Midden-Brabant, Dag van de Logistiek, BeroepenAvond Tilburg, social media, informatiebijeenkomst voor decanen uit de regio etc.

In nauwe samenwerking met de promotie & acquisitie van de gemeenten ondernemen we diverse activiteiten, zoals deelname aan (internationale) beurzen, sponsoren en gastheerschap van congressen (NDD Congres, Logistiekdag), media uitingen, samenwerking met organisaties zoals Nederland Distributieland en Havenbedrijf Rotterdam.

Loopvermogen

Sinds 1,5 jaar wordt er door het overhevelen van incidentele middelen uit Hart van Brabant extra loopvermogen georganiseerd op het programma logistiek. Deels in mankracht deels in werkbudget. Het is reëel om dit een structureel karakter te geven.

Sector Smart Industry

De maakindustrie is volop in transitie. Traditionele economische modellen gaan op de schop. Midden-Brabant is als een van de industriële centra in Brabant volop bezig met deze transitie. De regio zet in op een krachtige en innovatieve maakindustrie met de beste open supply chain, diversiteit in het ecosysteem en internationaal concurrentievermogen. We richten ons specifiek op het ontwikkelen, toepassen en verspreiden van kennis over nieuwe (productie)-technieken en materialen voor het industriële MKB. Daarmee bedienen we alle bedrijven in het Brabantse industriële landschap, niet enkel de koplopers.

Projecten

We operationaliseren projecten in drie ontwikkelthema's:

- **Flexibele productietechnologie en logistiek**
Op het gebied van productietechnologie richten we ons op ketenoptimalisatie en het slim en flexibel organiseren van de maakindustrie, met een modern industrieel en logistiek cluster tot gevolg, inclusief bijbehorend volwaardig praktijkonderwijs. Speciale aandacht geven we onder meer aan ICT en Big Data, verbindingstechnologie (lijmen, composieten) en 3D printen.
- **Slim onderhoud**
We zetten onder meer in op de verdere uitbouw van het lopende proeftuinproject CAMPIONE. We verbreden de bestaande proeftuin naar bijvoorbeeld de gebieden: niet destructieve inspecties, basic skills, reliability engineering. Realisatie van een Maintenance Control Tower voor onderhoud op afstand, met dienstverlening richting meerdere asset owners en export potentie hoort daarbij.
- **Simulatie, augmented & virtual reality**
De Koninklijke Luchtmacht heeft de keuze gemaakt op de aerospace en maintenance campus GATE2 simulatoren te vestigen. We streven naar uitbreiding naar de civiele markt ten behoeve van crisisbestrijding, rampoefeningen, veiligheidstrainingen, (race-)sport. We bevorderen toepassing van AR (augmented reality) en VR (virtual reality) methoden in het onderwijs en onderzoek. Op de campus van Tilburg University is sinds kort het DAF lab gevestigd. We ondersteunen hier het interactieve avatar programma VIBE (Virtual Humans in the Brabant Economy).

Clustervorming

We richten ons op een aantal samenwerkende ontwikkellocaties met complementaire voorzieningen en expertisevelden: Gate2 In Gilze-Rijen, Metal Valley in Heusden, de TiU Campus. Ook openstelling van de (infrastructuur op de) basis Gilze en Rijen voor het bedrijfsleven is een aandachtspunt.

Daarbij richten we ons meer specifiek op:

- de uitbreiding van simulatietoepassingen en systemen vanuit Gate2 samen met Defensie;
- de uitbreiding van faciliteiten op het gebied van carbontoepassingen, materiaalonderzoek op Gate2, 3D printfaciliteiten metaal op TiU in samenwerking met Metal Valley.

Profilering en loopvermogen

Op dit moment verloopt de coördinatie op smart industry enkel via de programmamanager, die Midpoint voor 3 dagen per week (0,6 fte) inhuurt. Om de ontwikkeling van smart industry op de diverse locaties alsook de breedte van het programma volwaardig te kunnen aansturen is uitbreiding van de managementcapaciteit met 1 dag per week nodig. Verder is het noodzakelijk dat we op dit programma bijschakelen voor wat betreft acquisitie (zie hierna) en profilering. Zo is er een nieuwe website in voorbereiding waarop alle Midpoint Smart Industry locaties (Gate2, TiU Campus, Metal Valley, T58, Spoorzone) met hun ontwikkelingen benaderbaar zijn. Ook moet er nieuw acquisitiemateriaal worden ontwikkeld.

Tevens constateren we dat we in toenemende mate een interessante omgeving bieden voor events: in november 2017 vindt op Gate2 een congres plaats van de European Defence Association en er wordt een event georganiseerd in samenwerking met CAE, wereldleider in vluchtsimulaties. Een andere wijze van profilering is onze deelname vanuit smart industry aan de Brabant Student Start Ups. Hiermee stimuleren we innovatieve ideeën en helpen we enthousiaste starters op weg. Om dit soort activiteiten te regelen en ondersteunen is een werkbudget smart industry nodig.

Smart Industry

Het regio-overstijgende project Campione verwierf een miljoenenfinanciering. Het eerste fieldlab in dit project opende op 4 november 2016 in Midden-Brabant. Daarmee maken we onderhoud in de industrie slimmer en voorspelbaarder. We openen een 3d-printlab op Gate2 en defensie besloot een deel van haar simulatoren naar onze regio te verhuizen. Daarmee halen we kennis en arbeidspotentieel binnen.

Sector Leisure

Brabant en daarbinnen Midden-Brabant staat steeds meer bekend als leisure hotspot, met grote internationale trekpleisters en aantrekkelijke kleinere voorzieningen. Midden-Brabant trekt er miljoenen dagrecreanten per jaar mee. Het is de bedoeling om de leisure regio van Noordwest-Europa te worden voor de 'family/ short break'- vakantie. Dat betekent: het scheppen van een duurzame leisure omgeving die past bij de 21e eeuw, met hoge kwaliteit en veel toegevoegde waarde voor meerdaags verblijfstoerisme uit een straal van ongeveer 350 kilometer. De afgelopen jaren is in Midden-Brabant, op het gebied van verblijfsaccommodatie, al veel gerealiseerd. Mede daardoor ontstaan er weer nieuwe leisure initiatieven. Om de gewenste 4 B's te behalen (meer Bedden, Banen, Bezoekers, Bestedingen) is naast marketing van Brabant (via VisitBrabant), ook business development nodig.

De ontwikkellijnen waarlangs wij projecten opwerken zijn:

- **Content & gerelateerde bedrijvigheid**

Specifiek voor Midden-Brabant zetten we in op de vestiging van een derde grote attractie, complementair aan de twee grote parken die er al zijn gevestigd. Ook ander complementair aanbod dat de bestemming Midden-Brabant versterkt krijgt aandacht. Afgezien van extra content zetten we in op het aantrekken van bedrijvigheid die zich daar omheen concentreert. Het House of Leisure is daarbij de 'soft landing' locatie in Midden-Brabant voor buitenlandse bedrijven. Via het Brabant-breed georiënteerde Leisure Ontwikkelfonds bevorderen we de ontwikkeling van nieuwe initiatieven, innovatie en new business. Dat doen we in samenwerking met VisitBrabant.

- **Leisure & natuur en landschap**

Op basis van het werkplan Vitaal Leisure Landschap realiseren we projecten die bijdragen aan het versterken van leisure in landelijk gebied, het bevorderen van de stad-land-relatie, het creëren van een aantrekkelijk landschap en een klimaatbestendig water- en natuursysteem. Verder stimuleren we slow leisure initiatieven die de bestaande kwaliteiten van onze regio versterken en verbinding leggen met de overige leisure ('Fast Leisure'), zodat een totaal- en samenhangend leisurepakket ontstaat. Op basis van de agenda Mobiliteit en Leisure 2016-2020 werken we aan waterrecreatie, thematische routes, duurzaam vervoer voor toeristen (zoals regionaal leenfietsstelsel) en bereikbaarheid van natuurgebieden. Daarnaast werken we het concept van Van Gogh National Park uit.

- **Leisure & cultuur en erfgoed**

We verbinden de gastvrijheidseconomie en het industrieel verleden. Het gaat bijvoorbeeld om de doorontwikkeling van SLEM en het Textielmuseum om een nieuw elan voor deze oude industrie te creëren, en om middels creatieve musea bij te dragen aan de content invulling voor meerdaags verblijf. Hierbij is een samenwerking tussen de verschillende aanbieders van cultuur van belang.

Clustervorming

Het House of Leisure is het fysieke en virtuele knooppunt voor Leisure ondernemers, die samenwerken aan de businessmodellen van de toekomst. Het is de eerste Leisure incubator in Nederland en bedoeld om innovatie en business development binnen het leisure programma te stimuleren. Het House of Leisure is daarmee hét Business en Kenniscenter van de Leisure industrie. Er worden geen nieuwe strategische ontwikkelingen aangejaagd, maar binnen House of Leisure vindt de uitvoering van concrete activiteiten plaats. Het House of Leisure fungeert daarmee als het uithangbord van de leisure Agenda.

Profilering

Naast profilering via het programma en de netwerkactiviteiten van Midpoint Leisure investeren we in website, nieuwsbrieven, en zichtbaarheid op (inter)nationale leisurebeurzen. En we faciliteren ondernemers bij het promoten van Midden-Brabant als dé leisureregio.

Loopvermogen

De afgelopen jaren verliepen sommige leisureprojecten via de publieke samenwerking Hart van Brabant en andere via de multi-helix samenwerking Midpoint. Ter bevordering van efficiëntie, congruentie en synergie alsook een herkenbare profilering naar (potentiële) partners werken we voortaan met één integraal leisureprogramma (gebaseerd op de strategische meerjarenagenda, het ambitiedocument Dreamport Brabant en het plan Vitaal Leisure Landschap) dat via één netwerkorganisatie wordt gerealiseerd. Ook het leisureloket (waar initiatiefnemers in recreatie en toerisme met al hun vragen terecht kunnen) maakt daar onderdeel van uit. Dit betekent dat alle leisure-activiteiten onder de vlag van Midpoint door een integraal leisureteam worden opgepakt.

Daartoe zal het werkbudget Vitaal Leisure Landschap via jaarlijkse opdrachtverlening geormerkt worden overgeheveld van Regio Hart van Brabant naar Midpoint. Daarnaast brengen we een deel van het budget, dat in voorgaande jaren beschikbaar was voor het faciliteren van ontwikkelprogramma's Midpoint, onder in een werkbudget leisure. Daaruit werden eerder bv. initiatieven als het leenfietsenstelsel en de knooppuntroutes gefinancierd. Verder zal het sturen op een integraal Leisure programma enige extra managementcapaciteit vragen; we verhogen de inzet van de programmamanager van 3 naar 4 dagen per week.

4.2 Human Capital Agenda's

Voor een succesvolle ontwikkeling van de regionale economie is het van belang om periodiek te analyseren wat de behoefte is aan goed opgeleid personeel, zowel in kwantitatieve als kwalitatieve termen. Hiervoor is het van belang dat voor iedere speerpuntsector een arbeidsmarktagenda (Human Capital Agenda) wordt opgesteld en dat daar opvolging aan gegeven wordt.

Iedere HCA gaat uit van samenwerking tussen multi-helixpartners om het bestaande en toekomstige personeel klaar te maken voor de uitdagingen van de toekomst. De agenda's zijn nadrukkelijk niet alleen 'aanbod-gedreven' (hoe brengen we mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk), maar gaan in op de 'vraag-kant' (waaraan heeft de sector en de werkgever behoefte, hoe realiseren we samen de groeiambitie).

Hierbij wordt rekening gehouden met de gesignaleerde digitaliseringslag. Onderdeel van de sectorspecifieke agenda's is de strijd tegen jeugdwerkloosheid, het maximaliseren van productie in de eigen regio en het binden van buitenlands talent. In de speerpuntsectoren worden arbeidsmarkt pools gerealiseerd door bedrijven en onderwijsinstellingen. Daaruit komen scholingsprojecten voort waarbij werknemers van de toekomst ervaring opdoen bij het bedrijf zodat zij beter inzetbaar zijn op het moment dat de arbeidsmarkt om nieuw talent vraagt.

Een HCA Logistiek is er al. Recent verkreeg Midpoint subsidie van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid voor de HCA leisure, te besteden in 2017 en 2018 aan projecten dienstverlening werkzoekenden en projecten samenwerking en regie arbeidsmarkt. Een HCA techniek/ industrie wordt nog opgesteld.

Het bij Midpoint Brabant ingerichte Leerwerkloket fungeert enerzijds als een deskundige sparringpartner voor werkgevers die vragen hebben rondom scholing en duurzame inzetbaarheid van personeel. Anderzijds is de dienstverlening er voor iedereen met scholings- en loopbaanvragen.

Arbeidsmarkt

We verwierven enkele miljoenen externe financiering voor ons regionale programma. We hebben een mobiliteitscentrum opgezet. We verzorgden tientallen omscholingstrajecten. De Reshoring tool is gelanceerd en in gebruik bij bedrijven. Daarmee halen bedrijven productie en werkgelegenheid terug naar de regio. Het programma Jeugdwerkloosheidsvrije zone is ondergebracht bij Midpoint. Van de talrijke initiatieven die zijn gestart noemen we de start van een jongerenpunt bij alle regiogemeenten dat jongeren begeleidt richting werk, scholing en/of zorg. Het regionaal Werkbedrijf realiseerde honderden plaatsingen van arbeid beperkten bij bedrijven.

4.3 Externe Financiering

Op het vlak van externe financiering biedt Midpoint een totaalpakket aan dienstverlening aan de regio. Het aanjagen van innovatieve projecten binnen de speerpuntsectoren ondersteund door het REAP programma, het mee opwerken van strategische projecten richting (Europese) subsidie alsook het helpen van het MKB bedrijfsleven aan financiering voor hun businesscase. Het totaal aan dienstverlening noemen we het Huis van de Financiering.

Het team van Midpoint werkt samen met de banken, de gemeente Tilburg (team ondernemersadvies), BOM en RVO. Dit is geformaliseerd in de financieringscommissie Midpoint, die periodiek samen komt om financieringsvragen vanuit het bedrijfsleven te beantwoorden. Dit kernteam heeft een breed netwerk richting partijen als Starterslift, informals, Kredietunie en subsidieverstrekters.

Sinds medio 2014 is in de regio Hart van Brabant bijna € 79 miljoen aan subsidies verworven. Het Smart Industries project CAMPIONE vindt in Hart van Brabant zijn oorsprong met een centraal fieldlab op Gate2. Hier is bijna € 6 miljoen aan subsidie mee gemoeid. Voor een bedrag van € 16 miljoen zijn aanvragen in voorbereiding of ingediend.

Met de dienstverlening richting mkb bedrijfsleven heeft Midpoint sinds 2016 ruim 60 bedrijven uit onze regio verder geholpen richting financiering c.q. coaching.

Het ontsluiten van externe financiering zetten we ook in 2018 voort. Voor het Servicepunt Externe Financiering en de financieringscommissie zijn twee adviseurs gezamenlijk drie dagen inzetbaar. Het daarvoor benodigde budget wordt, net als in voorgaande jaren, voor de helft door Regio Hart van Brabant betaald en voor de helft door Midpoint.

Voor het Regionaal Economisch Actie Programma (REAP) geldt dat het programmamanagement (1 dag per week) uit het REAP-budget zelf wordt gedekt en niet via de regionale begroting loopt; zie hierna. Overigens kan dat voor 2018 alsnog anders komen te liggen mocht de REAP-regeling na november 2017 geen vervolg krijgen; dan zullen er in 2018 en 2019 namelijk nog wel kosten moeten worden gemaakt voor het afwikkelen van lopende aanvragen. De programmamanager REAP spreekt circa 100 mensen per jaar die een projectidee voor toetsing voor willen leggen. Die leiden uiteindelijk tot circa 15 aanvragen op jaarbasis.

Sectorspecifieke financieringsmogelijkheden voor bedrijven en projecten vinden we in het netwerk van Pitch Logistics en in het Leisure Ontwikkelfonds (LOF). Het fondsmanagement van het LOF ligt bij Midpoint Brabant en wordt uit het LOF gefinancierd. Inmiddels is bewerkstelligd dat ook de overige drie Brabantse regio's bij het LOF zijn aangesloten en een meerjarige toezegging voor € 100.000 per jaar hebben gedaan. Om gelijkwaardig in te stappen betekent dit dat ook Midden-Brabant in 2018, 2019 en 2020 een ton moet inleggen.

Leisure

Op initiatief van Midden-Brabant is, met de provincie, het Brabantse Leisure Ontwikkelfonds gerealiseerd. Alle Brabantse regio's hebben toegezegd bij te dragen aan dit fonds. De provincie doet dat ook en heeft het LOG opgenomen in de versnellingsafspraken met de andere regio's. Daardoor ontstaat een flinke multiplier op de ingelegde middelen. Het fonds biedt investeringsruimte voor innovatieve, nieuwe initiatieven. Op deze manier ontstaat meer aanbod. Dat past bij de regio die haar infrastructuur heel goed op orde heeft gebracht. De doelstelling voor verdubbeling van het aantal winterharde bedden (in 2025) realiseren we al binnenkort, bijvoorbeeld door uitbreiding van de capaciteit bij de Efteling en de Beekse Bergen die mede dankzij door onze inspanningen verkregen financieringsfaciliteiten van de provincie in aanbouw zijn.

4.4 Acquisitie

Bij een volwaardig business development programma hoort ook acquisitie van nieuwe bedrijvigheid. Profilering van Midden-Brabant heeft een specifiek doel bij deze (internationale) acquisitie. Bij het aantrekken van buitenlandse investeerders zorgen we ervoor dat we een zeer op de doelgroep afgestemde boodschap hebben. Daarbij lichten we de zaken uit die een bepaalde sector onderscheiden of van cruciaal belang zijn voor de betreffende investeerder.

We richten 'soft landing programs' in voor onze speerpuntsectoren. Recent maakten we daarover afspraken met onze partners in Orange County (Orlando) en Changzhou. Dit programma zorgt voor een 'zachte landing' voor bedrijven die zich in de VS of China willen vestigen, maar ook voor bedrijven die vanuit Orange County en de regio Changzhou naar Europa willen. Ondernemers worden begeleid naar de nieuwe markt, geïntroduceerd in het (relevante) netwerk en kunnen gebruikmaken van enkele specifieke vestigingsvoordelen. Inmiddels lopen er gesprekken met enkele bedrijven voor vestiging in Midden-Brabant.

Daarbij richt onze leisure-acquisitie zich meer specifiek op het naar de regio halen van een derde grote attractie. De afgelopen maanden zijn er via Midpoint Brabant oriënterende gesprekken gevoerd met een zeer interessante potentiële vestiger die op zoek is naar een geschikte locatie in Europa. Om deze verkenning verder te concretiseren met een marktonderzoek, business case en het opstellen van een concept-masterplan is een geormerkt werkbudget benodigd. Daarvan wordt € 1/3 door de provincie betaald, 1/3 als cofinanciering door leisurepartners, en 1/3 ten laste van de Midpoint-begroting gebracht.

Op dit moment huurt Midpoint voor 2 dagen per week een acquisiteur in. Dat is bij lange na niet voldoende om de drie business developmentprogramma's fatsoenlijk te kunnen ondersteunen in relatie tot de ambities die we hebben. Gevolg is dat de acquisitie zich momenteel hoofdzakelijk op leisure richt. Wij achten een uitbreiding van de acquisitiecapaciteit naar 4 dagen per week, en een acquisitiewerkbudget nodig en gerechtvaardigd.

Naast acquisitie is ook het Expat Center een factor van belang voor de aantrekkelijkheid van Zuid-Nederland voor (internationale) bedrijven, kennisinstellingen en internationaal talent. Holland Expat Center South realiseert dit warme welkom door alle publieke en private dienstverlening die een expat nodig heeft in de periode na aankomst in Nederland zoveel mogelijk op één plek en op één moment aan te bieden. Het is de plek waar internationals naar terug komen met hun vragen. Het expat center ontplooit, faciliteert of initieert projecten die het aantrekken en behoud van internationaal talent bevorderen.

Voor onze regio zijn de volgende onderwerpen belangrijk in de lange termijn strategie van het expat center: job seeking students, accountmanagement bij internationaal opererende bedrijven, afstemming tussen de diverse netwerken gericht op internationaal bedrijfsleven en talent, het behoud van talent en behoud van instroom van internationale studenten (Tilburg University). Het expat center zal zich wat deze zaken aangaat actief opstellen: zowel zoekjaar studenten als het thema behoud van talent staat hoog op de agenda's van vele betrokken organisaties. Het expat center zal een actieve rol zoeken in de samenwerking met de universiteit (student services) en accountmanagement van de gemeenten, bij het lokale bedrijfsleven en afstemming met/tussen bestaande netwerken.

4.5 Begroting en dekking

Begroting Midpoint Economie	Lasten	Baten	Saldo
Logistics - Programmamanager	€ 115.000		N € 115.000
Logistics- werkbudget	€ 20.000		N € 20.000
Smart Industry - programmamanager	€ 115.000		N € 115.000
Smart Industry - werkbudget	€ 20.000		N € 20.000
Leisure - programmamanager	€ 115.000		N € 115.000
Leisure - werkbudget	€ 20.000		N € 20.000
Leisure - Leisure Ontwikkelfonds	€ 100.000		N € 100.000
Cofinanciering samenwerkingsprojecten	€ 73.000		N € 73.000
Arbeidsmarkt – programmamanager	€ 115.000		N € 115.000
Acquisitie - programmamanager	€ 115.000		N € 115.000
Acquisitie - werkbudget	€ 20.000		N € 20.000
Acquisitie - geormerkt budget	€ 66.000		N € 66.000
Expat Center	€ 40.000		N € 40.000
Servicepunt externe financiering	€ 32.500		N € 32.500
Financieringscommissie	€ 12.500		N € 12.500
Inwonersbijdrage Midpoint		€ 829.000	V € 829.000
Cofinancieringsopgave		€ 150.000	V € 150.000
Totaal	€ 979.000	€ 979.000	€ 0

4.6 Toelichting kosten

De kosten die voor Midpoint zijn opgevoerd in het hoofdstuk Economie betreffen kosten die direct samenhangen met het business development programma van Midpoint. Overige kosten inzake zorg en duurzaamheid vindt u terug onder Mens & Samenleving, respectievelijk Leefomgeving & Milieu; de Midpoint proeftuinen worden beschreven in het hoofdstuk Social Innovation; algemene apparaatskosten en communicatie zijn ondergebracht onder Bedrijfsvoering.

Programmamanager Logistics, Leisure, Smart Industry

Deze kosten betreffen de inzet van hoogwaardig programmamanagement. Het programmamanagement betreft een inzet voor 0,8 fte (4 dagen per week, is 1 dag meer dan voorheen per BD programma).

Werkbudgetten

In 2016 en 2017 is extra loopvermogen ingezet voor Logistics. Dit omvatte tevens werkbudget voor acquisitie, communicatie en profilering. Eenzelfde behoefte signaleren we bij de programma's Smart Industry en Leisure. Meer middelen voor acquisitie en communicatie zijn in de desbetreffende budgetten verwerkt. Daarnaast wordt voor ieder business development programma een algemeen werkbudget van € 20.000 opgevoerd. Het algemene budget voor 'faciliteren ontwikkelprogramma's Midpoint' zoals dat in voorgaande jaren werd begroot op totaal € 100.000 komt daarmee te vervallen.

Leisure Ontwikkel Fonds

Midpoint Brabant was de founding father van het Leisure Ontwikkel Fonds. Reeds vorig jaar reserveerden wij hiervoor een eerste inleg van € 100.000 welke in 2017 besteed zal worden. Gelet op de meerjarige toezegging vanuit andere regio's wordt ook van Midden-Brabant in 2018, 2019 en 2020 een inleg van € 100.000 per jaar verwacht.

Cofinanciering samenwerkingsprojecten

De provincie heeft Midden-Brabant verzocht om een bijdrage van totaal € 100.000 voor 'Brabant Europese Regio Gastronomie 2018' (ERG2018). Daarvan wordt € 27.000 gedekt uit de begroting van Regio Hart van Brabant (zie hierna onder 4.8 en 4.9). In het kader van de regionale vrijetijdseconomie levert Midpoint (al dan niet via externe cofinanciering) een bijdrage van 73.000 euro.

Acquisitie

De kosten voor acquisitie bestaan uit 4 dagen personeelsinhuur (tenminste 1 dag per speerpuntsector). Daarbij hoort een algemeen werkbudget van € 20.000 en een speciaal geoormerkt werkbudget van € 66.000. Dit is begroot voor de specifieke begeleiding van het traject om een derde grote attractiepark naar onze regio te halen.

Expat center

Mondiaal denken en faciliteren is essentieel voor een gezonde economische ontwikkeling. Binnen Zuid-Nederland geven we daar invulling aan via het Holland Expat Center. Onze regionale bijdrage daaraan bedraagt € 40.000.

Programmamanager Arbeidsmarkt

Deze kosten betreffen de inzet van hoogwaardig programmamanagement. Het betreft een inzet van 0,8 fte. Dit is een uitbreiding met 1 dag per week.

Servicepunt externe financiering

Met deze bijdrage wordt de helft van de kosten gedekt voor de inzet gedurende twee dagen van een specialist op het terrein van externe financiering, voornamelijk subsidies. Vanwege de inzet voor beide samenwerkingsverbanden wordt de andere helft van de kosten gedekt uit de begroting van regio Hart van Brabant.

Financieringscommissie

Met deze bijdrage financieren we de helft van de kosten voor de benodigde dag per week aan externe inhuur (een adviseur en tevens voorzitter voor de regionale financieringscommissie). De helft van de kosten wordt gedekt uit de begroting van Regio Hart van Brabant

Toelichting dekking kosten

De dekking wordt vooral voorzien uit de inwonersbijdrage aan Midpoint Brabant. Verder resteert een cofinancieringsopgave van € 150.000. (Dat was in 2017 € 101.411.)

4.7 Uitvoeringsprogramma 2018 Regio Hart van Brabant

Onze publieke samenwerking zetten we in om het economisch beleid te ondersteunen.

Heel specifiek doen we dat door het samenstellen van een Ruimtelijk Economische Agenda in samenwerking met regio West-Brabant. Dit traject, eerder bekend onder de noemer Maintenance Valley, loopt al enige tijd maar zal ook in 2018 doorloop nodig hebben. Vanuit de economische kansen, die gesignaleerd werden in een onderzoeksrapport van Buck consultants, identificeren we samen met partners uit overheid, onderwijs en bedrijfsleven projecten die bijdragen aan het versterken van de samenwerking op het gebied van Logistiek, Smart Industry, Cirulaire Economie en Leisure. Het traject krijgt inhoud door het organiseren van bijeenkomsten (inhoud - draagvlak), het samenstellen van documenten gevolgd door besluitvormingstrajecten op regionaal, provinciaal en bestuurlijk niveau. Gevolgd door het uitwerken in projecten (inhoudelijke uitwerking, draagvlak, financiering, besluitvorming op diverse schaalniveau's). Naar verwachting zal van de drie partners (Hart van Brabant, West Brabant en provincie) in 2018 een financiële bijdrage per partij worden gevraagd om de werkzaamheden ten behoeve van de totstandkoming van de agenda te financieren. Het gaat dan om het daadwerkelijk produceren van de agenda en de inhuur van derden voor productie.

In het kader van logistiek hebben we binnen het publieke domein bijzondere aandacht voor:

- het geschikt maken van de haven Waalwijk voor klasse 5 schepen;
- het verbreden en verdiepen van het Wilhelminakanaal;
- ontsluiting van de regio voor goederenvervoer over spoor;
- de opwaardering van de A58 en A59 (als onderdeel van GOL).

Onze inzet voor de multimodale bereikbaarheid en knooppunten (waaronder aanpak snelwegen) verloopt overigens voornamelijk via het programma Leefomgeving & Milieu.

Logistiek

De logistieke sector in Midden-Brabant floreert. Dat komt onder meer doordat wij via regionale afspraken ruimte bieden aan nieuwe vestigers (denk aan Tesla) en aan uitbreiding van bestaande (denk aan Bol.com). Ook arrangeerden wij mede de financiering van de bijbehorende haveninfrastructuur. Met de provincie startten we een pilot vraaggericht ontwikkelen van nieuwe logistieke terreinen. We investeren daarnaast via Midpoint in innovatie, imago en human capital.

Daarnaast blijft vastgoedontwikkeling een aandachtspunt om nieuwe en bestaande bedrijven te faciliteren in hun ontwikkeling zonder dat dit leidt tot ongebreidelde groei. We ontwikkelen vraaggericht, waarbij kwaliteit van de vestigingslocaties voorop staat.

4.8 Begroting en dekking

Begroting Hart van Brabant Economie	Lasten	Baten	Saldo
Servicepunt externe financiering	€ 32.500		N € 32.500
Financieringscommissie	€ 12.500		N € 12.500
Vitaal Leisure Landschap	€ 181.000	€ 101.000	N € 80.000
Food&Leisure	€ 100.000	€ 73.000	N € 27.000
Werkbudget economie	€ 40.000		N € 40.000
Inwonersbijdrage Regio Hart van Brabant		€ 192.000	V € 192.000
Totaal	€ 366.000	€ 366.000	€ 0

4.9 Toelichting kosten

Servicepunt externe financiering

Met deze bijdrage wordt de helft van de kosten gedekt voor de inzet gedurende twee dagen van een specialist op het terrein van externe financiering, voornamelijk subsidies. Vanwege de inzet voor beide samenwerkingsverbanden wordt de andere helft van de kosten gedekt uit de begroting Midpoint.

Financieringscommissie

Met deze bijdrage financieren we de helft van de kosten voor de benodigde dag per week aan externe inhuur (een adviseur en tevens voorzitter voor de regionale financieringscommissie). De helft van de kosten wordt gedekt uit de begroting van Midpoint.

Vitaal Leisure Landschap

Vanuit onze regio is de afgelopen jaren € 80.000 per jaar bijgedragen aan het streeknetwerk Vitaal Leisure Landschap. Deze bijdrage is eveneens voorzien voor de lopende werkplan periode 2017 – 2020. Daarnaast geldt een cofinanciering vanuit de waterschappen met € 15.000 en heeft ook de provincie voor 2017 een cofinanciering van € 86.000 toegezegd. We beogen voor 2018 eenzelfde bedrag aan cofinanciering te verwerven.

Food & Leisure

In 2018 neemt onze regio, net als de andere drie Brabantse regio's deel aan 'Brabant Europese Regio Gastronomie 2018' (ERG2018). De provincie organiseert samen met de regio's een bruisend programma met festiviteiten voor zowel het brede publiek – inwoners en bezoekers van Brabant – als het bedrijfsleven. Het betreft bestaande gastronomische en culturele events én nieuwe initiatieven die binnen en buiten de agrofoodsector zullen ontstaan. De kosten voor Midden-Brabant zijn € 100.000. Vanuit de begroting Regio Hart van Brabant is ruimte om hiervoor € 27.000 vrij te maken. Midpoint levert (al dan niet via externe cofinanciering) een bijdrage van 73.000 euro.

Werkbudget economie

Om deze publieke dienstverlening te kunnen organiseren stellen we een werkbudget economie in van € 40.000. Dit geeft beperkt ruimte om waar nodig externe expertise in te kopen (zoals eerder aan de orde was bij het opstellen van kansencarten, de regionale detailhandelsfoto, bidboek Van Gogh NP etc.).

Toelichting dekking kosten

De dekking wordt voorzien uit de inwonersbijdrage aan Regio Hart van Brabant.

4.10 Regionaal Economisch Actie Programma Midden-Brabant (REAP)

Sinds 2007 investeren de samenwerkende gemeenten en de Provincie Noord-Brabant in een subsidieregeling om projecten aan te jagen die het verschil kunnen maken in de regionale economie. Tot en met 2016 gebeurde dit via het Regionaal Economisch Actieprogramma (REAP). De huidige provinciale regeling *Versterking Social Innovation in regio Midden-Brabant* is de opvolger daarvan. De regeling loopt tot en met 30 november 2017; de verwachting is dat deze net als voorgaande jaren een vervolg krijgt in 2018.

De regeling REAP is inmiddels een bekend platform waarmee belangrijke businessplannen zijn ontwikkeld, haalbaarheidsstudies zijn verricht en pilots uitgevoerd. Daarbij kan onder meer gedacht worden aan de proeftuin dementie, de planvorming voor het aantrekken van Europese financiering, de ontwikkeling van Gate2 in Gilze en Rijen en het House of Leisure in Oisterwijk. Het subsidieprogramma heeft de afgelopen jaren zijn vliegwielfunctie voor de regionale economie bewezen en een hoge multiplier opgeleverd in Hart van Brabant.

De inhoudelijke focus is in lijn met de speerpunten die Midpoint Brabant in haar economische programma's heeft gekozen. De regeling is een belangrijke schakel in de financieringsketen van nieuwe programma's en projecten. In de financiële markt is bijna geen geld beschikbaar voor het opwerken van nieuwe projecten. Een groot Europees project, of een nieuwe ontwikkeling in de logistiek of leisure is vaak gestart met regionale aanjaagfinanciering.

Subsidie kan worden aangevraagd voor projecten met aantoonbaar regionaal effect, die onder andere bijdragen aan versterking van Social Innovation en ontwikkeling van het regionale MKB. De maximale bijdrage per project is € 50.000. In de praktijk liggen de meeste aanvragen tussen de € 25.000 en € 30.000. Minimaal de helft van de projectkosten wordt door de aanvragers zelf ingebracht.

4.11 Begroting en dekking

Begroting Midpoint Brabant REAP	Lasten	Baten	Saldo
Projectbudget	€ 296.000		N€ 296.000
Programmamanagement	€ 74.000		N € 74.000
Bijdrage provincie		€ 200.000	V € 200.000
Gemeente Tilburg		€ 85.000	V € 85.000
Overige HvB-gemeenten		€ 85.000	V € 85.000
Subtotaal	€ 370.000	€ 370.000	€ 0

4.12 Toelichting kosten

De kosten voor het REAP zijn onder te verdelen in twee categorieën:

- Projectsubsidies (ca. 80% van het budget)
- Programmamanagement (ca. 20% van het budget)

Het overgrote deel van de kosten wordt gemaakt om projecten te ondersteunen. Om dit mogelijk te maken dient ieder jaar een aanvraag te worden gedaan, dienen gesprekken gevoerd te worden met bedrijven, onderwijs en overheden om projectaanvragen te verzamelen, wordt het programma financieel, subsidie-technisch en juridisch op een kwalitatief hoogwaardige manier uitgevoerd en worden kantoorkosten gemaakt. Hiervoor is een programmamanager voor 0,2 fte aangesteld, onderdeel van de programmamanagementkosten.

Toelichting dekking kosten

De financiering van het REAP is geen onderdeel van de jaarlijkse bijdrage per inwoner aan Regio Hart van Brabant en Midpoint Brabant. Het is een separate regeling. De gemeentelijke bijdragen worden afzonderlijk aan de gemeenten in rekening gebracht.

De bijdrage van de provincie wordt tegenwoordig rechtstreeks aan Midpoint Brabant overgemaakt. De tussenschakel via de begroting van de gemeenschappelijke regeling Regio hart van Brabant is daarmee vervallen.

De provinciale bijdrage wordt door de regiogemeenten bijna verdubbeld. Daarmee wordt maximaal 50% subsidie gegeven aan projecteigenaren in projecten. Dat betekent dat projecteigenaren, de laatste jaren vooral het bedrijfsleven, dit totaalbedrag aan subsidie weer verdubbelen. De verwachting is dat bij de projecteigenaren in 2018 eigen investeringen van minimaal € 300.000 worden uitgelokt.

5. Social Innovation

De ambitie van de regio op het gebied van Social Innovation is als volgt:

“Om in de netwerkeconomie en maatschappij onze ambities te realiseren om economie, mens & samenleving en leefomgeving & milieu in samenhang met elkaar te versterken werken bedrijven, overheden, kennisinstellingen, burgers en maatschappelijke partners samen. Samen vertalen we complexe opgaven en innovatieve ideeën naar concrete projecten en businessmodellen. De samenwerkingspartners kijken daarbij verder dan de eigen belangen en eigen expertise. Door samenwerking ontstaat meetbare economische en maatschappelijke meerwaarde. Sneller en meer dan dat dit in andere regio's het geval is. De methode is binnen de regio bekend, geaccepteerd en toegepast als effectieve motor achter groei. We noemen deze werkwijze: Social Innovation.”

Bij een regio die uitblinkt in Social Innovation past het dat we de proeftuin als voorkeursvorm hebben voor onze regionale projecten. Op die manier is ook de weg naar projectresultaat toe innovatief, van meerwaarde en passend bij het coöperatieve, bottom-up, toegepast denken en werken dat bij onze regio hoort.

5.1 De Social Innovation Agenda van Midpoint

In algemene zin is Social Innovation dus een rode draad door ons regionale denken en handelen. Midpoint heeft daarbij een specifieke rol. Die rol zit hem in het operationaliseren van Social Innovation binnen onze regio, in samenwerking met andere regio's en in het profileren van onze regio als succesvolle regio van Social Innovation. Hiervoor voert Midpoint, naast haar economische stimuleringsagenda (de zogenaamde Business Development Agenda) regie op de Midpoint Social Innovation Agenda.

Met deze agenda zetten we in op het realiseren van innovaties met maatschappelijk nut. Meestal hebben deze innovaties overigens ook afgeleide economische meerwaarde. We sturen op de volgende activiteiten binnen de Social Innovation Agenda van Midpoint:

1. Programma
2. Proeftuinen
3. Profilering
4. Plek

Vanuit een programmatische manier van werken, werkt Midpoint op vier thema's proeftuinprojecten op. De concrete projectresultaten uit deze proeftuinen dragen bij in de campagne om Midden-Brabant te profileren als regio die uitblinkt in sociale innovatie. We zetten dat niet af tegen technologische innovatie, maar presenteren beide vormen in samenhang met elkaar en tonen hiermee complementaire meerwaarde. Als belangrijkste uithangbord in de campagne fungeert de European Social Innovation Week. Dat evenement waarderen we op, zodat het een strategischevenement wordt in Brabant, naast de Delta Innovation Days in West-Brabant en de Dutch Design Week in Zuidoost-Brabant. Daar waar het Midden-Brabantse innovatie ecosysteem gebaat is bij fysieke samenkomst en ontmoeting investeren we daarin, bijvoorbeeld in de vorm van het Midpoint Social Innovation Center.

In de regio Midden-Brabant is veel kennis en kunde aanwezig over het management van proeftuinen. Met name een aantal onderzoeksinstituten die verbonden zijn aan Tilburg University hebben een belangrijke, soms zelfs internationale, positie op dit gebied. De samenwerking tussen deze onderzoeksinstituten en de aanwezige HBO-instellingen en MBO-instellingen biedt extra kansen.

Midden-Brabant zal, om zich te onderscheiden met de best gemanagede proeftuinen:

- selectief zijn in de keuze voor een beperkt aantal strategische thema's waarop proeftuinen worden ingericht (gekoppeld aan de drie strategische social innovation lijnen langs welke Tilburg University haar kennisvalorisatie vormgeeft: Empowering the Resilient Society, Active Ageing, Health and Wellbeing, Data Driven Value Creation);
- kiezen voor proeftuinen die kunnen worden ingericht met onderzoeksinstituten die een bewezen track-record hebben in het management van proeftuinen;
- enerzijds regionaal herkende maatschappelijke vraagstukken definiëren (waarbij de overheid kan optreden als vraagsteller, opdrachtgever en uiteindelijk zelfs als launching customer) en anderzijds nadenken over de schaalbaarheid van de innovaties die in de proeftuin worden ontwikkeld (zijn deze uit te venten buiten de regio, naar andere regio's in Nederland?);
- met actief optreden van Midpoint, relevante bedrijven bewegen tot concrete deelname aan proeftuinen.

Als we kijken naar bovenstaande uitgangspunten en deze combineren met de Strategische Meerjaren Agenda van de regio, ligt een keuze voor de hand voor het inrichten van proeftuinen op de volgende thema's:

1. Arbeidsmarktinnovaties
2. Zorg
3. Circulaire Economie
4. Veiligheid

De proeftuin arbeidsmarktinnovaties zetten we op in samenwerking met Reflect en richt zich in eerste instantie op het realiseren van een jeugdwerkloosheidsvrijzone. We kunnen voortbouwen op een stevige basis die al is gelegd met geboekte successen zoals de oplevering van de Reshoringtool, de ontwikkeling van Startersbeurs en Meestersbeurs. De overheid is in deze als arbeidsmarktregio betrokken. Bedrijven spelen een cruciale rol als werkgever. Deels hebben deze zich reeds verenigd in het Midden-Brabants Ondernemersakkoord.

Voor het thema zorg geldt dat in nauwe samenwerking met Tranzo bekeken wordt of, en zo ja hoe, versterking van de bestaande proeftuinen Dementie, Persoonlijk Gezondheidsdossier en E-Health vormgegeven kan worden. De diverse, reeds ingerichte, communities of practice vormen hier een mooie houvast. Partijen als het Zorgnetwerk Midden-Brabant, zorgverzekeraars, MKB en de overheid als vraagsteller zullen hierbij betrokken moeten zijn.

In samenwerking met Telos geven we invulling aan de proeftuin Circulaire Economie. Dit zou ook een opschaling moeten inhouden van de inzet die vanuit Midpoint nu al wordt gepleegd op het vergroenen van de economie. Deze inzet beperkt zich nu nog tot duurzame energieopwekking en -toepassing bij bedrijven en maatschappelijke instellingen via MOED. Betrokkenheid van overheid, bedrijven en maatschappelijke partners is een must.

Voor de proeftuin veiligheid geldt dat deze opgezet zou moeten worden met JADS/ Tired als betrokken onderzoeksinstituut. Het is logisch dat partijen als de Veiligheidsregio en DITTS (Dutch Institute for Technology, Safety & Security, een samenwerking tussen Midpoint en Brainport) bij de uitwerking een rol spelen. Het vraagstuk dat in de proeftuin centraal staat kan worden gespecificeerd naar slimme opsporingsmethoden, ofwel Smart Intelligence.

Het totaal begrote bedrag aan kosten voor activiteiten in de Social Innovation Agenda van Midpoint is lager dan dat in 2017. De uitgaven zijn daarnaast meer dan in voorgaande jaren direct gerelateerd aan concrete proeftuinen, profilering en plek en minder aan programma in algemene zin. De dekking van de kosten is veranderd, waardoor de druk op de begroting van Midpoint evenwel groter is dan in 2017.

5.2 Begroting en dekking

Begroting Midpoint Social Innovation	Lasten	Baten	Saldo
Programma	€ 50.000	€ 50.000	€ 0
Proeftuinen – werkbudget opwerken proeftuinen	€ 40.000		N € 40.000
Profilering – ESIW en Social Innovation Tour	€ 45.000		N € 45.000
Plek – Midpoint Social Innovation Center	€ 40.000		N € 40.000
Plek – Station 88	€ 25.000	€ 25.000	€ 0
Inwonersbijdrage Midpoint		€ 125.000	V € 125.000
Subtotaal	€ 200.000	€ 200.000	€ 0

5.3 Toelichting kosten

Programma

Vanuit de gemeente Tilburg wordt capaciteit vrijgemaakt om het Social Innovation profiel vanuit de publieke sector te verankeren in de activiteiten van Midpoint. Het gaat hierbij om een parttime strategisch beleidsadviseur. Evenals voorgaande jaren begroten we de kosten, gedekt door de gemeente Tilburg, op € 50.000.

Proeftuinen – werkbudget opwerken proeftuinen

De bedragen die omgaan in proeftuinprojecten met een strategisch niveau en met het doel impactvolle maatschappelijke innovaties te realiseren, zijn een veelvoud van het werkbudget dat hiervoor bij Midpoint is begroot. Deze middelen genereren we, via externe financiering, in de vorm van projectbudgetten voor de proeftuinen. Daarin participeren kennisinstellingen, bedrijven, overheid (ook andere overheden dan de Midden-Brabantse gemeenten), maatschappelijke partners. Voor het ontwikkelen van proeftuinen of het opschalen van bestaande proeftuinen naar een meer strategisch niveau, en het zodoende realiseren van een grote multiplier op de publiek geïnvesteerde middelen, begroten we een werkbudget van € 40.000.

Profilering – ESIW en Social Innovation Tour

De European Social Innovation Week is een initiatief van Midpoint. Het evenement wordt in 2018 voor de vijfde keer georganiseerd en is intussen een coproductie van vele samenwerkingspartners uit bedrijfsleven, onderwijs, overheid en maatschappij. Op initiatief van Midpoint is in 2017 een stichting opgericht waar de exploitatie van het evenement is ondergebracht om het verder te professionaliseren en op te schalen. Midpoint subsidieert het evenement met € 40.000 en verbindt daaraan voorwaarden. Een van die voorwaarden is dat voorbeelden van sociale innovatie uit alle negen Midden-Brabantse gemeenten podium wordt geboden. Jaarlijks organiseert Midpoint daarnaast een Social Innovation Tour voor raads- en collegeleden, langs praktijkvoorbeelden in Midden-Brabant (€ 5.000).

Plek - Midpoint Social Innovation Center

Het Midpoint Social Innovation Center is de uitvalsbasis voor Social Innovation in de regio. Het is de broedplaats van ondernemerschap en innovatie met als ultiem doel het creëren van maatschappelijke en economische (meer)waarde. Het center is een coöperatie. Leden mogen gebruik maken van alle faciliteiten die het biedt. Er zijn teamtafels, vergaderruimtes en werkplekken en er worden evenementen georganiseerd. De kosten (€ 40.000) betreffen een subsidiebijdrage met voorwaarden aan de coöperatie (de inzet van een coördinator die een breed spectrum aan activiteiten organiseert voor de leden van de coöperatie).

Plek – Station 88

Station 88 is de naam voor het ondernemershuis waartoe de gemeente Tilburg het initiatief heeft genomen en waarin samen met kernpartners Starterslift, Fontys en Midpoint wordt gewerkt aan bundeling van dienstverlening aan ondernemers, aanbod van programma aan ondernemers, huisvesting voor starters en incubatie. In 2018 nemen de genoemde kernpartners en het Midpoint Social Innovation Center hun intrek in Station 88. Midpoint ontvangt van de stichting Station 88 de opdracht (en een financiële vergoeding van € 25.000) om de coördinatie te voeren op het activiteitenprogramma in Station 88.

5.4 Social Innovation als bestuurlijke verankering in partnerregio's

Social Innovation is aanvullend aan de meer technologische innovatiepaden die partnerregio's in volgen. Zo is in Zuidoost-Nederland het Brainport Network actief. Hier bundelen zes deelregio's hun krachten om op een aantal thema's het verschil te maken (Agrifood Capital, Brainport Development, Limburg Economic Development, Greenport Venlo, Keyport2020 en Midpoint). Het gaat hierbij om gezamenlijke strategieën en projecten met betrekking tot kapitaal, Europa en arbeidsmarkt. Midpoint heeft in dit verband een voorname rol in de arbeidsmarkt ontwikkeling in Zuidoost-Nederland.

In Zuidwest-Nederland is Delta Regio Network actief volgens een gelijksoortige werkwijze als Brainport Network in Zuidoost-Nederland. Hier worden belangen geborgd rond onder meer logistiek en maintenance. Midpoint neemt deel in beide samenwerkingsverbanden. De meerwaarde voor andere regio's zit in de kennis en kunde rondom Social Innovation die Midpoint inbrengt. De meerwaarde voor Midden-Brabant zit in de projecten en activiteiten die in gezamenlijkheid met partnerregio's met meer impact voor de eigen regio worden opgepakt. Daarnaast is het voor Midden-Brabant van belang om de belangen van de regio op een hoger geografisch en strategisch schaalniveau te borgen.

Begroting en dekking

Begroting Midpoint Brabant Social Innovation - Samenwerking partnerregio's	Lasten	Baten	Saldo
Bijdrage aan Delta Regio Network	€ 0		€ 0
Bijdrage aan Brainport Network	€ 42.500		N € 42.500
Inwonersbijdrage Midpoint		€ 42.500	V € 42.500
Subtotaal	€ 42.500	€ 42.500	€ 0

Toelichting kosten

De kosten zijn bestemd om de (bestuurlijke) participatie in beide gremia te faciliteren. Voor Brainport Network is de bijdrage bekend en begroot. Voor Delta Regio Network geldt dat voor 2018 nog geen financiële bijdrage wordt verwacht.

Toelichting dekking kosten

De dekking wordt voorzien uit de bijdrage per inwoner aan Midpoint Brabant.

6. Bedrijfsvoering

De programmabureaus van Midpoint en Regio Hart van Brabant werken dagelijks aan meerwaarde voor economie, leefomgeving en maatschappij. Dat doen ze door met een kleine basisorganisatie, in de vorm van netwerksamenwerking, programma te ontwikkelen waaruit projecten en activiteiten voortkomen. In die projecten participeren partners uit bedrijfsleven, onderwijs, overheid en maatschappelijke partners.

6.1 Midpoint

Midpoint maakt werk van regionale economische ontwikkeling, door projectresultaten te boeken in twee programmalijnen:

1. De Business Development Agenda van Midpoint;
2. De social Innovation Agenda van Midpoint.

Met de business development programmalijn werken we aan economische winst, uitgedrukt in toename van de toegevoegde waarde, aantallen arbeidsplaatsen en versterking van het imago van drie speerpuntsectoren: Logistiek, Smart Industry, Leisure. Met de Social Innovation Agenda werken we aan innovaties met maatschappelijk nut (en afgeleide economische meerwaarde), op de thema's: Arbeidsmarkt, Zorg, Circulaire Economie, Veiligheid.

De programmamanagementfuncties voor de speerpuntsectoren zijn in het hoofdstuk Economie opgenomen. De programmamanagement functies voor de Social Innovation Agenda zijn in het gelijknamige hoofdstuk opgenomen. De basisorganisatie, niet zijnde de genoemde programmamanagementfuncties, is in dit hoofdstuk opgenomen. De begroting voor de basisorganisatie van Midpoint kent grotendeels dezelfde inhoudelijke contouren en financiële omvang als in het jaar 2017. Daarmee vindt een continuering plaats van de inzet.

Een verandering ten opzichte van 2017 is de extra inzet die gepleegd wordt op marketing en communicatie.

Door het verhaal van Midden-Brabant en het merk Midpoint krachtiger te positioneren, profileren we ons sterker naast andere krachtige regio's zoals Brainport, genereren we meer lobbykracht en binden we partners sterker op ons programma waardoor we succesvol externe financiering verwerven op projecten.

Een tweede verandering ten opzichte van 2017 is het naar beneden bijstellen van het werkbudget programmatisch advies. Een aantal zaken die daaruit tot en met 2017 bekostigd konden worden, zijn met de aanstelling van een directeur strategie & beleid bij Midpoint en een programma coördinator economie bij regio Hart van Brabant intussen structureel georganiseerd en hoeven niet meer extern te worden ingehuurd. Daarmee zijn zaken als de koppeling tussen de publieke samenwerking en de multi-helix samenwerking binnen Midpoint, en zaken binnen de Midpoint organisatie zoals ondersteuning bij de programmamanageroverleggen en de agenda voor het Algemeen Bestuur van Midpoint, geborgd.

Midpoint realiseert een flinke vermenigvuldigingsfactor op de publiek in haar basisorganisatie geïnvesteerde middelen. Dat gebeurt binnen het programma in de projecten, waarin bedrijfsleven, onderwijsinstellingen en andere partners met mensen en middelen investeren. We kunnen dit zien als een cofinancieringsopgave. Om budgettaire redenen heeft Midpoint de afgelopen jaren ook een cofinancieringsopgave voor zichzelf benoemd in de dekking van de kosten van haar basisorganisatie. In 2017 bedroeg dit ongeveer € 101.411 aan verwachte, ongedekte uitgaven. Ook in 2018 is het noodzakelijk om zoveel mogelijk cofinanciering binnen te halen, en gelijktijdig zoveel mogelijk binnen de begroting te blijven om tekorten te voorkomen. Cofinanciering op organisatiekosten is het meest logisch te realiseren 'dichtbij de projecten', dus op kosten voor programmamanagement. We vinden deze opgave derhalve terug in de hoofdstukken Economie en Social Innovation, waar de kosten voor het betreffende programmamanagement zijn opgevoerd.

6.2 Begroting en dekking

Begroting Midpoint Bedrijfsvoering	Lasten	Baten	Saldo
Directie	€ 150.000		N € 150.000
Marketing & Communicatie – strateeg en adviseur	€ 65.000		N € 65.000
Marketing & Communicatie - werkbudget	€ 40.000		N € 40.000
Secretariaat	€ 70.000		N € 70.000
Financiële administratie / controlling	€ 50.000		N € 50.000
Werkbudget programmatisch advies	€ 25.000		N € 25.000
Huisvesting	€ 35.000		N € 35.000
Kantoorkosten	€ 37.000		N € 37.000
ICT	€ 35.000		N € 35.000
Accountantskosten	€ 20.000		N € 20.000
Vergaderkosten	€ 5.000		N € 5.000
Inwonersbijdrage Midpoint		€ 532.000	V € 532.000
Subtotaal	€ 532.000	€ 532.000	€ 0

6.3 Toelichting kosten

Directie Midpoint

Midpoint wordt aangestuurd door een directie, bestaande uit een algemeen directeur, een directeur acquisitie en business development en een directeur strategie en beleid. Voor deze drie personen is in totaal 1 fte geraamd.

Marketing & Communicatie

Voor marketing en communicatie is de inhuur van een communicatiestrategist nodig en een communicatiemedewerker op tactisch-operationeel niveau. Beide voor 0,6 fte en respectievelijk € 40.000 en € 25.000. De lasten drukken in gelijke mate op de Midpoint en Regio Hart van Brabant begroting, omdat inzet gepleegd wordt voor beide organisaties.

Deze personen geven sturing en uitvoering aan de communicatiestrategie van Midpoint die in 2017 is opgesteld. Praktisch gezien omvat dit ook het uitgeven en bijhouden van middelen als nieuwsbrieven, websites en overige communicatie uitingen bij. Daarnaast wordt een out-of-pocket uitgave van € 40.000 voorzien voor specifieke communicatie uitingen in de regio.

Secretariaat

De aanstelling van een fulltime invulling (1 fte) van het secretariaat.

Financiële administratie & Controlling

Midpoint heeft een controller en een administrateur voor de dagelijkse financiële huishouding en lopende subsidieverantwoording. Het begrote bedrag ad € 50.000 dekt niet de volledige voorziene kosten. Een deel van kosten kan verwerkt worden op projectbudgetten waarop de uren betrekking hebben.

Werkbudget programmaties advies

Voor de externe inhuur van strategische advisering aan de directie en ondersteuning van de programmamanagers bij het ontwikkelen van specifieke programma's en het opwerken van projecten is een werkbudget van € 25.000 voor extra inhuur geraamd.

Huisvesting

De kosten voor huur van de locatie in 2018. In 2018 verhuist Midpoint haar basisorganisatie naar Station 88, Huis voor Ondernemerschap & Innovatie in de Tilburgse Spoorzone. De huisvestingslasten daar worden begroot op € 35.000.

Kantoorkosten

De kosten die gemaakt worden om het secretariaat van Midpoint Brabant in staat te stellen haar werk goed en kwalitatief hoogwaardig uit te voeren.

ICT

De jaarlijkse kosten voor het up-to-date houden van de ICT infrastructuur bij Midpoint Brabant en de bijbehorende dienstverlening en licenties.

Accountantskosten

Jaarlijks dient Midpoint haar uitgaven te verantwoorden. Hiervoor wordt een jaarrekening gemaakt. Omdat het REAP Midden-Brabant een separaat subsidieprogramma betreft, dient hier ook een controleverklaring voor te worden opgemaakt.

Vergaderkosten

De kosten voor het organiseren van bijeenkomsten van onder andere het Algemeen Bestuur van Midpoint en de programmamanagersoverleggen van Midpoint.

Toelichting dekking kosten

De dekking wordt voorzien uit de inwonersbijdrage aan Midpoint Brabant.

6.4 Regio Hart van Brabant

De regionale samenwerking tussen de negen Midden-Brabantse gemeenten is geborgd in de gemeenschappelijke regeling Regio Hart van Brabant. De intergemeentelijke samenwerking richt zich met de uitvoer van werkprogramma's sociaal en fysiek, op groei van Mens & Maatschappij, respectievelijk Leefomgeving & Milieu. Vanuit de publieke samenwerking in het economisch domein participeren we in Midpoint. We geven (mee) richting aan de economische ontwikkelingsprogramma's en faciliteren deze met passend beleid. Zodoende dragen ook de samenwerkende gemeenten bij aan duurzame groei van de drie kapitalen, in samenhang met elkaar.

Goede samenwerking tussen de gemeenten in de regio is niet alleen belangrijk om de gewenste groei te realiseren, het is ook steeds belangrijker voor effectief (lokaal) bestuur. We verzilveren daarmee kansen die we individueel niet, of niet zo goed of snel, kunnen pakken en we bieden uitdagingen het hoofd op een schaalniveau waar dat het beste kan, of het meest efficiënt is. In een aantal gevallen is het zelfs het enige niveau waarop dat kan, omdat partners dat van ons vragen.

Het programmabureau van Regio Hart van Brabant faciliteert de publieke regionale samenwerking. Doordat netwerksamenwerking het leidende principe is en blijft, is de basisorganisatie compact. Als uitgangspunt geldt dat we werken met bestaande ambtelijke capaciteit. Daarmee organiseren we het bestuurlijk en ambtelijk proces, zodat we de juiste partners, projectfinanciering en menskracht mobiliseren om projecten en activiteiten te realiseren.

De begroting 2018 gaat grotendeels uit van continuering van dezelfde inzet als in 2017. Een parttime programmadirecteur en drie fulltime programma coördinatoren vormen een eerste aanspreekpunt en coördinatiepunt voor de drie werkprogramma's op de drie kapitalen. Een secretaresse, een parttime P&C medewerker en met Midpoint efficiënt gedeelde communicatiekracht maken het programmabureau compleet. Gezamenlijk richten zij zich op het faciliteren van:

- de bestuurlijke overlegstructuur (met als inzet het behandelen van integrale vraagstukken, naast de portefeuille specifieke vraagstukken);
- de ambtelijke voorbereiding van de bestuurlijke overleggen;
- het komen tot projectdefinitie (inclusief de wijze van sturing op realisatie doelstellingen en verwerving projectbudgetten via ambtelijk opdrachtgeverschap, bestuurlijk trekkerschap en ambtelijk projectleiderschap);
- de mobilisering van ambtelijke capaciteit voor regionale opgaven.

Het nauw betrekken van de lokale politiek-bestuurlijke gremia is essentieel. Zo faciliteert het programmabureau de betrokkenheid van raden bij de regionale samenwerking via de griffiers. Het proces tot inzet van ambtelijke capaciteit verloopt via de kring van gemeentesecretarissen. Het bestuurlijk proces richting portefeuillehoudersoverleggen en eventueel colleges verloopt via de coördinatoren van de portefeuillehoudersoverleggen, respectievelijk de interne coördinatoren. Vanzelfsprekend opereert het programmabureau daarbij in samenwerking met de ambtelijke opdrachtgevers, projectleiders en de bestuurlijke trekkers van regionale projecten.

De meest wezenlijke wijzigingen in de begroting van 2018 ten opzichte van die van 2017 zitten, behoudens enkele noodzakelijke budgetaanpassingen naar aanleiding van reële bestedingen in 2017, in extra investering in communicatie en het opnemen van een budget voor specialistische dienstverlening. Daarnaast is REAP niet langer opgenomen in de begroting van Regio Hart van Brabant. Het betrof hier een voor Regio Hart van Brabant budget neutrale doorstorting van provinciale subsidie aan Midpoint die de regeling uitvoert. In 2018 ontvangt Midpoint de subsidie rechtstreeks van de provincie Noord-Brabant.

6.5 Begroting en dekking

Begroting Regio Hart van Brabant Bedrijfsvoering	Lasten	Baten	Saldo
Programmakosten	€ 115.000		N € 115.000
Hart van Brabantdagen	€ 20.000		N € 20.000
Hart van Brabantradenavonden	€ 20.000		N € 20.000
Hart van Brabant Thema-avonden	€ 15.000		N € 15.000
Hart van Brabant Award	€ 5.000		N € 5.000
Marketing & Communicatie - werkbudget	€ 30.000		N € 30.000
Projectvolgsysteem PTB	€ 20.000		N € 20.000
Notubiz/ Notubox	€ 5.000		N € 5.000
Apparaatskosten	€ 581.500		N € 581.500
Programmadirecteur	€ 55.000		N € 55.000
Programmacoördinatoren	€ 270.000		N € 270.000
Marketing & Communicatie – strateeg en adviseur	€ 65.000		N € 65.000
Planning & Control – adviseur	€ 30.000		N € 30.000
Management assistente	€ 70.000		N € 70.000
Accountantskosten	€ 20.000		N € 20.000
Administratiekosten	€ 5.000		N € 5.000
Secretariaatskosten	€ 1.500		N € 1.500
Specialistische dienstverlening	€ 20.000		N € 20.000
Overige apparaatskosten	€ 45.000		N € 45.000
Inwonersbijdrage Hart van Brabant		€ 696.500	V € 696.500
Subtotaal	€ 696.500	€ 696.500	€ 0

6.6 Toelichting kosten

Programmakosten

Hart van Brabantdagen / Radenavonden / Thema-avonden

Een Hart van Brabant-dag kost gemiddeld € 5.000. Dit bedrag is gebaseerd op ervaringen met de organisatie van eerdere Hart van Brabant-dagen. Voor de Hart van Brabant Radenavonden is, vanwege het hogere aantal deelnemers, het dubbele bedrag aangehouden.

Voor Thema-avonden is een bedrag geraamd van € 15.000. De ervaring leert dat deze minder kostbaar zijn dan Radenavonden.

Hart van Brabant Award

Voor de uitreiking van gemiddeld twee Hart van Brabant Awards per jaar is een bedrag van € 5.000 begroot. We baseren ons hierbij op ervaring uit het verleden.

Marketing & Communicatie - werkbudget

Voor communicatieactiviteiten (zoals onderhoud en verdere verbetering van het digitale platform, uitgave digitale nieuwsbrieven, opmaak begroting, jaarstukken, beleidsproducten, voor zover dit niet uit het projectbudget kan worden betaald en overige uitingen) is een bedrag begroot van € 30.000.

Projectvolgsysteem PTB

Voor de gewenste professionalisering van het projectmanagement en het genereren van bijbehorende voortgangsrapportages (waarmee portefeuillehouders, algemeen bestuur, colleges en raden op de hoogte gehouden kunnen worden van de voortgang van projecten) is inschakeling van een projectvolgsysteem nodig. De aanschaf en het onderhoud hiervan geschiedt in samenwerking met de gemeente Tilburg die hetzelfde systeem gebruikt en is begroot op € 20.000.

Notubiz/ Notubox

In 2017 besloot het algemeen bestuur, op aangeven van de kring van griffiers in Midden-Brabant, tot het instellen van Notubiz/ Notubox als systeem waarop vergaderstukken van de Hart van Brabantdagen voor raadsleden in de regio ontsloten kunnen worden. Een en ander in het kader van verbetering van de democratische legitimatie van de regionale samenwerking. Het 'in de lucht houden' van dit systeem kost € 5.000 per jaar.

Apparaatskosten

Personeelskosten

De personeelskosten zijn geraamd voor een programmadirecteur, drie programmacoördinatoren, een communicatieadviseur, planning en control en een management assistente.

- De programmadirecteur is verantwoordelijk voor het programmabureau. De directeur wordt voor 0,5 fte ingezet voor Regio Hart van Brabant. Deze programmadirecteur heeft tevens een aanstelling binnen de directie van Midpoint, om afstemming en integraliteit te borgen. De kosten daarvoor drukken op de begroting van Midpoint.
- De programmacoördinatoren zijn elk verantwoordelijk voor het ontsluiten van een deel van de netwerkorganisatie en elk eerste aanspreekpunt op één van de drie deelprogramma's. De gemiddelde inzet per coördinator is 1 fte.
- Voor marketing en communicatie is de inhuur van een communicatiestrategen nodig en een communicatiemedewerker op tactisch-operationeel niveau. Beide voor 0,6 fte en respectievelijk € 25.000 en € 40.000. De lasten drukken in gelijke mate op de Midpoint en de Regio Hart van Brabant begroting, omdat inzet gepleegd wordt voor beide organisaties.
- Voor planning en control is een inzet van een adviseur/medewerker voor 0,5 fte voorzien.
- De ondersteuning door de management assistente blijft geraamd op 1 fte.

Accountants- en administratiekosten

Onvermijdelijke kosten zijn de kosten van de accountantscontrole, administratie en beheer. Voor accountantskosten is in de begroting € 20.000 gereserveerd. Verder is een bedrag van € 5.000 geraamd voor administratiekosten. Het betreft hier kosten voor het voeren van de financiële administratie en voor advies en begeleiding bij het opstellen van de jaarlijkse begroting en jaarstukken die door de gemeente Tilburg worden doorberekend.

Secretariaatskosten

Een klein budget van € 1.500 is opgenomen voor diverse algemene secretariaatskosten.

Specialistische dienstverlening

Elk jaar is er een of een aantal trajecten dat op basis van bestuurlijke besluitvorming aangegaan wordt, waarvoor de expertise van een externe partij nodig is. Denk daarbij aan de inhuur van fiscaal of juridisch advies. Eerste uitgangspunt is de benodigde expertise uit eigen huis te halen. Voor die gevallen waar dat niet mogelijk is, begroten we een bedrag van € 20.000.

Overige apparaatskosten

Er worden apparaatskosten doorberekend door Midpoint voor gebruik van werkplek(ken) met automatisering, postverwerking, repro, telefonie, etc. Het betreft hier specifiek de kosten die gepaard gaan met de werkplek(ken) die voor Regio Hart van Brabant worden ingericht. De kosten voor de werkplekken van Midpoint zelf worden via de begroting van Midpoint gedekt. Daarnaast worden vanuit de gemeente Tilburg kosten doorberekend in verband met overige personeelskosten, facilitaire kosten (o.a. archief) en een opslag voor het dragen van de verantwoordelijkheid van het organiseren van vervanging bij langdurige afwezigheid vanwege ziekte of om andere redenen.

Daarnaast is enige financiële ruimte geraamd voor opleidingen medewerkers. In totaal is met deze apparaatskosten naar verwachting ongeveer € 45.000 gemoeid.

Toelichting dekking kosten

De dekking wordt voorzien uit de inwonersbijdrage aan Regio Hart van Brabant.

7. Paragrafen

Met de invoering van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) in 2004 zijn met betrekking tot de verslaggeving een aantal verplichte paragrafen (beleidsuitgangspunten van beheersmatige activiteiten) voorgeschreven, te weten: Lokale Heffingen; weerstandsvermogen en risicobeheersing, onderhoud kapitaalgoederen; financiering; bedrijfsvoering; verbonden partijen; grondbeleid en Rechtmatigheid. Niet alle paragrafen zijn van toepassing voor Regio Hart van Brabant.

Regio Hart van Brabant ontwikkelt zich tot een regio waarin initiatieven worden genomen, die leiden tot het oppakken van gemeenschappelijke projecten (de 'werkagenda'). Dit heeft gevolgen voor de wijze waarop een en ander moet worden georganiseerd. Het takenpakket van Regio Hart van Brabant verbreedt zich van overleg naar overleg en sturing van gemeenschappelijke projecten. Met ingang van 2015 verloopt ook de bestuurlijke sturing op de uitvoering van de bovenlokale jeugdhulptaken via Regio Hart van Brabant. Daartoe is een deelbegroting opgesteld (paragraaf 2.4).

7.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De mate waarin de gemeenschappelijke regeling in staat is om financiële tegenvallers op te vangen om de taken voort te kunnen zetten noemen we het weerstandsvermogen. De risico's die niet verzekerd zijn of worden afgedekt door reserves, voorzieningen of overige middelen zijn van belang voor de bepaling van het weerstandsvermogen. Tegenover deze financiële risico's staat de weerstandscapaciteit. Deze capaciteit betreft (financiële) middelen waarover de gemeenschappelijke regeling kan beschikken om risico's te kunnen opvangen zonder dat de inzet van deze (financiële) middelen noodgedwongen leidt tot beleidswijzigingen. Het begrip weerstandsvermogen gaat derhalve over de verhouding tussen deze risico's en de weerstandscapaciteit, zodat de gezondheid van de financiële positie van de gemeenschappelijke regeling kan worden bepaald, nu en op termijn.

De financiële positie van Regio Hart van Brabant kan worden beoordeeld vanuit een tweetal gezichtspunten. Namelijk vanuit de jaarlijkse exploitatie en via beoordeling van de vermogenspositie. Het saldo van de jaarlijkse exploitatie-uitgaven en -inkomsten van Regio Hart van Brabant wordt gedekt via een bijdrage van de deelnemende gemeenten. Van cofinanciering van bepaalde projecten voor Jeugdhulp is nog geen sprake. De vermogenspositie van Regio Hart van Brabant bestaat uit een bescheiden algemene (vrije) reserve. De algemene reserve is gemaximeerd op 10% van de totale begrote bruto lasten begroting jaar t+1 exclusief lasten jeugdhulp. De algemene (vrije) reserve per 31 december 2016 bedraagt € 59.471 (indien de jaarstukken 2016 conform worden vastgesteld). Het volledige overzicht van de reserves staat in de financiële begroting.

De lasten inzake jeugdhulp worden gedekt uit de integratie uitkering die via de deelnemende gemeenten aan de gemeenschappelijke regeling worden voldaan. De voor- of nadelige saldi aan het einde van het boekjaar worden verrekend met de deelnemende gemeenten.

Bij Regio Hart van Brabant zijn verder geen vaste activa, voorzieningen of vreemd vermogen aanwezig en worden deze ook voor de nabije toekomst niet verwacht. Regio Hart van Brabant heeft alleen een rekening-courant verhouding met een bankinstelling waarmee alle financiële mutaties worden afgewikkeld.

Relatie Midpoint

Regio Hart van Brabant en de stichting Midpoint Brabant zijn gelieerd. Midpoint Brabant stuurt op de realisatie van economische ontwikkelingsprojecten. In sommige gevallen monden projecten uit in zelfstandige stichtingen of andere entiteiten, zoals bv's. De betrokkenheid van Midpoint Brabant bij die entiteiten varieert: soms financiert Midpoint Brabant ze (deels), soms neemt ze zitting in het bestuur, soms participeert ze.

De daaraan verbonden risico's worden voor Regio Hart van Brabant als gering ingeschat. Het algemeen bestuur van Regio Hart van Brabant laat niettemin een onderzoek uitvoeren naar de risico's op eventuele financiële en bestuurlijke aansprakelijkheid.

7.2 Financiering

De Regio Hart van Brabant heeft geen afzonderlijk Treasurystatuut, maar heeft de relevante bepalingen opgenomen in de geldende beheersverordening. De treasury activiteiten zijn zeer beperkt. De geldstromen van Regio Hart van Brabant hebben bijna volledig betrekking op de afdrachten van de gemeenten aan de GR, waarvoor de GR de bovenlokale jeugdzorg uitvoert. De uitgaande geldstromen hebben bijna alleen betrekking op de betalingen in het kader van de jeugdzorg. Ten behoeve van deze geldstromen is een bankrekening geopend bij de BNGBank. De inkomende geldstromen zijn voldoende om de noodzakelijke betalingen te kunnen verrichten. Er worden geen kortlopende of langlopende leningen opgenomen.

Het kabinet heeft het schatkistbankieren ingevoerd. Dit betekent voor decentrale overheden, waaronder gemeenschappelijke regelingen als Regio Hart van Brabant, dat zij hun overtollige liquide middelen moeten aanhouden in de schatkist bij het ministerie van Financiën. Schatkistbankieren krijgt een wettelijke basis in de wet Financiering decentrale overheden (Fido). Het ministerie vergoedt een rente over de tegoeden die bij de schatkist gestald zijn.

7.3 Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering heeft als reikwijdte de organisatie van Regio Hart van Brabant, hetgeen niet alleen de ambtelijke organisatie maar ook de bestuurlijke organisatie omvat. De burger verwacht van een gemeente dat gemeentelijke middelen rechtmatig, doelmatig en doeltreffend besteed worden, dat de gemeente een betrouwbare partner is en transparant is. Deze verwachtingen zijn tevens criteria voor de bedrijfsvoering.

Regio Hart van Brabant is een overleg- en uitvoeringsplatform waarbinnen de deelnemende gemeenten - uitgaande van het beginsel van autonomie van het lokale bestuur - de regionale samenwerkingsmogelijkheden op het gebied van bovenregionale Jeugdhulp bespreken en daar vorm aan geven omdat de samenhang van een aantal strategische en ordenende taken daarom vraagt. Er is sprake van een lichte overlegstructuur als kader om de feitelijke samenwerking in portefeuillehouders overleggen vorm te geven.

De bedrijfsvoering ondersteunt de uitvoering van het overlegplatform van Regio Hart van Brabant. De verantwoordelijkheid voor de organisatie berust primair bij het Algemeen Bestuur. De burgemeesters van de deelnemende gemeenten vormen het Algemeen Bestuur.

Ten behoeve van de ondersteuning van het Algemeen Bestuur en het dagelijkse management van het programma is een programmabureau van beperkte omvang ingericht. Het programmabureau coördineert het proces zoals boven omschreven. Daarnaast geeft het sturing aan realisatie van regionale ambities. Deze ambities zijn verwoord in de Strategische Meerjarenagenda 2016-2020 en worden jaarlijks in het uitvoeringsprogramma verder uitgewerkt naar projecten. Verder is nog sprake van de uitvoering van enkele doorlopende projecten en vervolgactiviteiten. Ongeveer de helft van de activiteiten waarop gestuurd wordt vanuit Regio Hart van Brabant betreft zogenaamde algemene publieke samenwerkingsopgaven, zoals de regionale sociale agenda.

De andere helft betreft samenwerkingsopgaven die faciliterend zijn aan het programma van het regionale triple-helix samenwerkingsverband Midpoint Brabant. Dit zijn projecten met een hoofdzakelijk economisch karakter.

De gemeente Tilburg zorgt voor een adequate werkplek met alle bijbehorende randvoorwaarden op locatie bij Midpoint Brabant.

De administratieve werkzaamheden ten behoeve van het opstellen van de ontwerpbegroting en – rekening, evenals het beheer van de vermogenswaarden, alsook de bewaring van archiefbescheiden conform gemeentewet worden door het Algemeen Bestuur, op basis van een dienstverleningsovereenkomst, opgedragen aan de gemeente Tilburg. In 2015 is deze in lijn met de nieuwe gemeenschappelijke regeling en de gastheerovereenkomst inzake jeugdhulp geactualiseerd.

8. Begroting en Financiering

8.1 Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten per onderdeel per begroting.

Vergelijkende cijfers 2016 – 2018 (Regio Hart van Brabant)

Totaal overzicht	Realisatie 2016		Begroting 2017		Begroting 2018	
Thema	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Mens en Samenleving	-	-	380.000	-	560.000	-
Bestuur en Algemeen Management	624.484		-	-	-	-
Bedrijvigheid	385.890		-	-	-	-
Arbeidsmarkt	203.164	-	-	-	-	-
Zorg voor Jong en oud	97.083	-	-	-	-	-
Jeugdhulp	70.830.07 3		67.621.00 0		80.623.00 0	-
Veiligheid	20.996	-	-	-	-	-
Milieu	75.261		-	-	-	-
Leefomgeving & Milieu	-	-	390.000	-	344.023	-
Economie	-	-	45.000	-	366.000	-
Ruimte en bereikbaarheid	480.203		-	-	-	-
Organisatie en Strategie / Bedrijfsvoering	-	-	821.000	-	696.500	-
Totaal	72.717.15 4	0	69.257.00 0	0	82.589.52 3	0
Dekking uit bijdrage per inwoner	-	1.264.707	-	1.276.000	-	1.733.500
Dekking uit co-financiering	-	194.452	-	220.000	-	233.023
Bijdrage gemeenten Jeugdhulp	-	71.460.073*	-	67.621.00 0	-	80.623.00 0
Dekking uit Reserve	-	550.627**	-	140.000	-	n.v.t.

* Voor het te bestemmen resultaat à € 630.000,- is voorgesteld om dit toe te voegen aan de reserve werkagenda (innovatiebudget) ten behoeve van de begroting 2017.

** Van het te bestemmen resultaat is voorgesteld € 122.000,- toe te voegen aan de reserve werkagenda ten behoeve van de begroting 2017 en € 705,- toe te voegen aan de algemene reserve.

Begroting Regio Hart van Brabant

Thema	Lasten	Baten uit Inwonersbijdragen	Overige baten	Onttrekking reserves
Mens & Samenleving	€ 560.000	€ 560.000	€ 0	€ 0
Jeugd	€ 80.623.000	€ 0	€ 80.623.000	€ 0
Leefomgeving & Milieu	€ 344.023	€ 285.000	€ 59.023	€ 0
Economie	€ 366.000	€ 192.000	€ 174.000	€ 0
REAP	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Social Innovation	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Bedrijfsvoering, programma	€ 115.000	€ 115.000	€ 0	€ 0
Bedrijfsvoering, apparaat	€ 581.500	€ 581.500	€ 0	€ 0
Totaal exclusief BTW		€ 1.733.500		

Begroting Midpoint Brabant

Thema	Lasten	Baten uit Inwonersbijdragen	Overige baten	Cofinancieringsopgave
Mens & Samenleving	€ 190.000	€ 90.000	€ 100.000	€ 0
Jeugd	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Leefomgeving & Milieu	€ 115.000	€ 115.000	€ 0	€ 0
Economie	€ 979.000	€ 829.000	€ 0	€ 150.000
REAP	€ 370.000	€ 0	€ 370.000	€ 0
Social Innovation	€ 200.000	€ 125.000	€ 75.000	€ 0
Samenwerking partnerregio's	€ 42.500	€ 42.500	€ 0	€ 0
Bedrijfsvoering	€ 532.000	€ 532.000	€ 0	€ 0
Totaal exclusief BTW		€ 1.733.500		

8.2 Geprognosticeerde balans 2018 Regio Hart van Brabant

	Prognose balans
<i>Geprognosticeerde balans</i>	31-12-2018
<u>Vorderingen</u>	
Op openbare lichamen	332.571
RC verh met het Rijk	4.513.012
RC verh overige niet-fin.inste	150.631
Overig	1.766.285
Overige uitzettingen	
**Totaal BBV Vorderingen	6.762.500
<u>Liquide middelen</u>	
Liquide middelen	43.721
**Totaal BBV Liquide middelen	43.721
**Totaal ACTIVA	6.806.221
<u>Eigen vermogen</u>	
Algemene reserve	11.242
Bestemmingsreserves	21.615
Saldo van rekening	0
**Totaal BBV Eigen vermogen	32.857
<u>Vaste schulden</u>	
OHL Overige binnenl.sectoren	3.104
**Totaal BBV Vaste schulden	3.104
<u>Vlottende schulden</u>	
Overig	6.963.957
**Totaal BBV Vlottende schulden	6.963.957
<u>Overlopende passiva</u>	
Vooruit ontv bijdragen Rijk	38.333
**Totaal BBV Overlopende passiva	38.333
EINDTOTAAL	7.038.251

8.3 Reservepositie 2015-2021

Ontwikkeling reservepositie	31-12-2015	31-12-2016	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021
Algemeen	260.040	59.471	3.562	3.562	3.562	3.562	3.562
BWS	62.476	62.476	0	0	0	0	0
Werkagenda	370.968	143.615	0	0	0	0	0
Overheveling	0	0	0	0	0	0	0
	693.484	265.562	3.562	3.562	3.562	3.562	3.562

8.4 Dekkingsgronden via inwonersbijdragen regiogemeenten (m.u.v. Thema Jeugdhulp)

Voor zowel Regio Hart van Brabant als voor Midpoint Brabant is de inwonersbijdrage met € 1,00 per inwoner opgehoogd. Overigens geldt daarbij voor Hart van Brabant dat in de loop van 2018 op basis van begrotingsrealisatie wordt beoordeeld of deze verhoging voor 2019 eventueel neerwaartse bijstelling behoeft.

De inwonersbijdrage is verder conform afspraak in de Verenigde Vergadering van raden van mei 2016 geïndexeerd. Hiervoor is de CPB-index "Prijs Bruto Binnenlands Product" voor 2018 gehanteerd (publicatie 24 maart 2017). Deze is vastgesteld op 1,4%. De inwonersaantallen zijn gebaseerd op de meest recente inwonersaantallen van het CBS.

Dekking voor het uitvoeringsjaar 2018 van Regio Hart van Brabant en Midpoint Brabant

Gemeenten Regio Hart van Brabant	Aantal inwoners*	Bijdrage (per inwoner) 2017	Bijdrage p.i. Regio Hart van Brabant 2018***	Bijdrage p.i. Midpoint Brabant 2018***	Regio Hart van Brabant	Midpoint Brabant	Totaal
Dongen	25.607	€ 3,03	€ 4,07	€ 4,07	€ 104.220	€ 104.220	€ 208.440
Gilze en Rijen	26.210	€ 3,03	€ 4,07	€ 4,07	€ 106.675	€ 106.675	€ 213.350
Goirle	23.310	€ 3,03	€ 4,07	€ 4,07	€ 94.872	€ 94.872	€ 189.744
Heusden**	43.506	€ 78.899	n.v.t	n.v.t	€ 101.757	€ 101.757	€ 203.514
Hilvarenbeek	15.288	€ 3,03	€ 4,07	€ 4,07	€ 62.222	€ 62.222	€ 124.444
Loon op Zand	23.109	€ 3,03	€ 4,07	€ 4,07	€ 94.054	€ 94.054	€ 188.108
Oisterwijk	25.922	€ 3,03	€ 4,07	€ 4,07	€ 105.503	€ 105.503	€ 211.006
Tilburg	214.043	€ 3,03	€ 4,07	€ 4,07	€ 871.155	€ 871.155	€ 1.742.310
Waalwijk	47.401	€ 3,03	€ 4,07	€ 4,07	€ 192.922	€ 192.922	€ 385.844
Totaal	444.396				€ 1.733.379	€ 1.733.379	€ 3.466.758

* Op basis van inwonertallen per gemeente door het CBS (publicatie 27 mrt 2017)

** De gemeente Heusden draagt lumpsum bij aan de regionale samenwerkingsambitie. In 2017 bedraagt de lumpsum per samenwerkingsverband € 78.899. Na indexatie is deze lumpsum bijdrage verhoogd met 0,50 euro per inwoner per samenwerkingsverband, conform besluitvorming AB 18 april 2017. De afwijkende afspraak met de gemeente Heusden vloeit voort uit het feit dat deze gemeente (soms noodgedwongen) participeert in twee regionale verbanden : Midden-Brabant en Noordoost-Brabant. De gemeente Heusden neemt niet aan iedere beleidsportefeuille in Regio Hart van Brabant-verband deel. De bijdrage van Heusden is met gelijke tred met de andere bijdragen verhoogd.

*** De bijdrage 2018 is berekend op basis van de werkelijke uitvraag voor budgetten 2018 (nadrukkelijk nogmaals bestuurlijk getoetst), zie paragraaf 8.1. Dit levert (inclusief indexering volgens CPB indexprijs bruto binnenlands product) een benodigde bijdrage op van € 4,07 per inwoner per samenwerkingsverband.

8.5 Dekkingsgronden via cofinanciering (m.u.v. Thema Jeugdhulp)

Voor het jaar 2018 geldt dat het overgrote deel van de kosten op de begroting van zowel Regio Hart van Brabant als Midpoint Brabant worden gedekt uit de inwonersbijdragen zoals beschreven in paragraaf 7.2. Een deel van de dekking wordt echter gevonden in cofinanciering.

Midpoint Brabant

De begroting 2018 van Midpoint Brabant gaat uit van cofinanciering voor een bedrag van € 150.000 buiten de inwonersbijdrage van de gemeenten in Hart van Brabant.

8.6 Dekkingsgronden Thema Jeugdhulp

Ter dekking van de uitgaven wordt in totaliteit € 80.623.000 door gemeenten in gezamenlijkheid ingebracht aan integratieuitkering om op regionaal niveau een sluitende begroting te presenteren. Onderstaande tabel geeft inzicht in de afzonderlijke bijdrage per gemeente in de regionale deelbegroting.

8.7 Saldi

De begroting van Regio Hart van Brabant voor 2017 kan sluitend worden gepresenteerd met de inzet van cofinanciering.

Voor Midpoint Brabant geldt een cofinancieringsopgave van € 150.000. Dit bedrag ligt enigszins hoger dan het afgelopen jaar.

8.8 BTW

De begrote bedragen in de begrotingen van Regio Hart van Brabant en Midpoint Brabant zijn exclusief btw. De in rekening gebrachte btw wordt in eerste instantie voldaan door Hart van Brabant, respectievelijk Midpoint Brabant.

Regio Hart van Brabant

De btw die voor compensatie in aanmerking komt wordt aan het einde van het boekjaar bij de deelnemende gemeenten in rekening gebracht. De deelnemende gemeenten kunnen deze btw via de declaratie bcf nog ten gunste van het boekjaar declareren waardoor deze per saldo geen meerkosten vormen. Voorwaarde is wel dat de Wet BCF blijft bestaan en dat de Belastingdienst het toepassen van de transparantie methode goedkeurt. Voor de toepassing van de transparantieregeling voor jeugdhulp zal de gemeenschappelijke regeling Regio Hart van Brabant een voorstel aan de belastingdienst voorleggen.

Midpoint Brabant

Ook voor de stichting Midpoint Brabant geldt dat de belastingdienst geoordeeld heeft dat de koepelvrijstelling van toepassing is en dat de stichting de in rekening gebrachte voorbelasting middels de transparantiemethode, onder de daarvoor in het Besluit BCF gestelde voorwaarden, naar de betreffende gemeenten kan doorschuiven.

8.9 Meerjarenoverzicht 2018-2021

Meerjarenoverzicht
2018 - 2021

Thema	Begroting 2018		Begroting 2019		Begroting 2020		Begroting 2021	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Mens en Samenleving	575.000	-	575.000	-	575.000	-	575.000	-
Jeugdhulp	80.623.000	-	80.672.000	-	80.712.000	-	81.111.000	-
Leefomgeving & Milieu	354.023	-	354.023	-	354.023	-	354.023	-
Economie	165.000	-	165.000	-	165.000	-	165.000	-
Bedrijfsvoering	731.500	-	731.500	-	731.500	-	731.500	-
Totaal	82.448.523	0	82.497.523	0	82.537.523	0	82.936.523	0
Dekking uit bijdrage per inwoner	-	1.766.500	-	1.766.500	-	1.766.500	-	1.766.500
Dekking uit co-financiering	-	59.023	-	59.023	-	59.023	-	59.023
Bijdrage gemeenten Jeugdhulp	-	80.623.000	-	80.672.000	-	80.712.000	-	81.111.000

Lasten

Vooralsnog is in de meerjarenbegroting voor de jaren tot en met 2021 bij alle thema's (exclusief jeugdhulp) uitgegaan van een gelijkblijvend uitgavniveau. Jaarlijks zullen op basis de uitvoeringsprogramma's, welke in nauw overleg met de diverse portefeuillehouderoverleggen worden opgesteld, de lasten worden begroot.

Baten

Vooralsnog is in de meerjarenbegroting voor de jaren tot en met 2021 bij de geprognosticeerde baten uitgegaan van een gelijkblijvend inwoneraantal en van de hoogte van de inwonersbijdrage in 2018. In het najaar van 2018 zal op basis van de bestuursrapportage en de daarin begrepen peilstoek oefening de definitieve hoogte van de voor 2019 benodigde inwonerbijdrage worden bepaald. Dit zou kunnen leiden tot een neerwaartse bijstelling.

